

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

14 Haziran 2012 Perşembe

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU

GÖRÜŐME TUTANAKLARI

14 Haziran 2012 Perşembe

---0---

K O N U

Sayfa

Kadın kooperatiflerinin özellikle kurulma aşamasında ve çalışmalarını yaparken rastladıkları sorunları ve bununla ilgili bir kanuni düzenleme yapılması

1:20

İ  İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:20

Aşkın ASAN (Aile ve Sosyal Politikalar Bak. Bakan Yrd.)	2:3, 10, 11:12, 14, 15, 17:18
Fahri KOCAOĞLU (Aile ve Sos.Politika Bak.Temsilcisi)	3:4
Emel ÖZTÖRK (Aile ve Sos.Politika.Bak.Temsilcisi)	4
İsmail KALENDER (Güm.ve Tic.Bak.Koop.Genel Müdürü)	5:9, 13
Ruhsar DEMİREL (Eskişehir)	5, 7
Binnaz TOPRAK (İstanbul)	7, 19:20
Yavuz ER (Tarım Reformu Gn.Md.Kred.ve Özel Proje.D.Bők.)	9:10, 16
Aylin ÇETİN (Tarım Reformu Gn.Md.Temsilcisi)	10:11
Ayşe Nedret AKOVA (Balıkesir)	12:13
Sedef KÜÇÜK (İstanbul)	13
Sebahat TUNCEL (İstanbul)	14, 18:19
Gürkut ACAR (Antalya)	14:15
Tölay KAYNARCA (İstanbul)	16
Öznur ÇALIK (Malatya)	16:18, 20

Açılma Saati: 10.19

Kapanma Saati: 12.13

14 Haziran 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.19

BAŞKAN: Azize Sibel GÖNÜL (Kocaeli)
BAŞKAN VEKİLİ: Binnaz TOPRAK (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Öznur ÇALIK (Malatya)
SÖZCÜ: Tülay KAYNARCA (İstanbul)
KÂTİP: Mesut DEDEOĞLU (Kahramanmaraş)

----- 0 -----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, öncelikle “Günaydın.” diyorum, toplantımızın verimli olmasını temenni ediyorum.

Toplantımızda Hükümet temsilcileri arkadaşlarımız var, Bakan Yardımcımız Sayın Aşkın Asan var, Tarım Bakanlığından ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığından yetkili arkadaşlar var.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzun İkinci Yasama Yılı 11’inci Toplantısı’nı açıyorum, yeter çoğunluğumuz vardır.

Bugünkü gündemimizin “Başkanlık sunuşları” kısmında öncelikle şunu söylemek istiyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi tatile girmeden, yaz döneminde Komisyonun çalışmasına devam edebilmesi için çalışma kararı almamız gerekiyor çünkü gelen dilekçeler oluyor, yazışmalar oluyor, gerekli hâllerde toplantı yapmamız gerekiyor. Üç komisyon zaten temayül gereği çalışıyor, İnsan Hakları, Dilekçe ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği komisyonları yaz döneminde de çalışıyorlar.

Onun için çalışma kararımızı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bir, görüşünüzü almak istediğim konulardan bir tanesi, aslında ajandanıza not etmenizi arzu ettiğim konulardan bir tanesi: Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı Michael Gustafsson 12 Temmuz tarihinde Komisyonumuzu ziyaret edecek. Aslında Haziran ayı içerisinde bu ziyareti gerçekleştirmesini arzu ettik ama onların da takvimleri 12 Temmuz işaret etti. Biz de şimdi burada olacak arkadaşlar... Bilmiyorum, Meclis 1’inde tatile girecek mi, girmeyecek mi ama 12 Temmuz şu anda ajandalarımıza not edelim diye duyurmak istiyorum.

Yine, Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Sağlamaya Yönelik Ortamın Desteklenmesi Projesi kapsamında gerçekleştirdiğimiz bölge toplantılarının takvim hatırlatmasını yapmak istiyorum. Bu kapsamda Doğu Karadeniz kalkınma bölgesi altı ilden oluşan bir bölge. Bu bölgenin toplantısını Gümüşhane’de yapıyoruz 29-30 Haziran tarihlerinde. Malatya 6-7 Temmuz tarihlerinde yani bir sonraki hafta da Malatya ve o bölgenin toplantısını düzenlemiş olacağım. Bugün size o yazılar, program detayı, akışı, davetler yollanıyor. İletiliyor zannedirim size program bilgileri, şimdi dağıtıyor arkadaşlar. Bugün gene içeriğini de dağıtıyor, program akışını da sizlere netleştirip dağıtıyor. 6-7 Temmuz tarihlerini, Malatya’ya da gene not edelim. Kars, Ağrı için takvimde bir düzenleme ihtiyacı var. 14’ü gibi duruyordu ama orada da programda bir şey var. Onu ayarlayacağız, Ağrı’ya ve Kars’ı bilahare size bu hafta içinde ya da önümüzdeki hafta içinde duyurmaya gayret edeceğiz.

Yine, bu bölge toplantıları neticesinde karşılaştığımız birtakım olumlu örnekler görmüştük. Bunlar bize şöyle bir projeyi yapmayı düşündürdü, bunu da sizlerle paylaşmak istiyorum: Özellikle 27 Haziran Çarşamba gününü yine ajandanıza lütfen not alın. Bugünkü toplantımız yine bölge toplantılarından çıkan bir sorunu çözme konusunda ilgili bir toplantı ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde Küçük Grup Salonu’nda kadının statüsünü güçlendirmeye yönelik, kadın istihdamını artırmaya yönelik yürütülmüş başarılı projelere bir ödül verilmesi konusu var. Biliyorsunuz, bu bölge toplantılarımızda çalışma ayağımızda kalkınma ajanslarımız var. Onlar da yaptıkları projeleri bu bölge toplantılarında bize anlatıyorlar, özellikle kadın güdümlü proje üreten yani SODES’lerden tutun, sosyal yardımlaşmalardan tutun kalkınma ajanslarına kadar. Burada daha çok payın ve projenin ağırlıklı olarak ayrılabilmesi adına bu projelerin birbirine örnek olabilmesi ve olumlu yürütülebilir projelerin yani incelendiğini, takip edildiğini ve kamuoyunun bu konudaki bilincinin artırılması ve bu alandaki çalışmaların daha çoğalabilmesi adına böyle bir toplantı düzenliyoruz. 27 Haziran Çarşamba günü olacak, Kalkınma Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin katılımlarıyla. Bunların davetlerini

de gönderdik. Meclis Başkanımız yurt dışında, bir oluru gelecek ve ondan sonra tüm yazıları hızlı bir şekilde ve gündemiyle birlikte sizlerle paylaşacağız.

Diğer bir husus da çalışma gruplarıyla ilgili. Komisyonun aslında bu konudaki... "Nasıl yapalım?" diye ben sizlere sormak istiyorum. Hem "Çalışma grupları oluşturalım." dedik, "Başlıkları yapalım." dedik hem de "Bütçeyle ilgili bir alt komisyon kuralım." dedik ama bu Komisyona başladığımızda yazın çalışabilir miyiz, yoksa buna Ekim ayı içerisinde hızlı bir şekilde başlayıp devam edelim mi? Ne dersiniz, nasıl görürsünüz?

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Bu Komisyon çalışmalarını, uygun görürseniz Başkanım, yazın yapmayalım da hızlı şekilde sonbaharda yapalım.

BAŞKAN – O zaman oylarınıza sunayım ben Ekim ayı itibarıyla başlanması konusunu: Kabul edenler...

Peki, ona da o şekilde, başladığımızda inşallah hızlı bir şekilde başlarız ve başladığımızda da çok güzel bir kampanyayla başlayacağız, onun da müjdesini veriyorum, ayrı ayrı çalışılıyor. O kampanya da çok güzel bir kampanya olacak. Sadece ipucu veriyorum şimdi, detaylı bir çalışma var.

Bugünkü konumuz ise değerli milletvekilleri, yine bölge toplantılarımızda karşımıza çıkan önemli gördüğümüz problemlerden birisi, kadın kooperatifleri. Özellikle bu alanda kadın istihdamına ya da kalkınmaya yönelik kurulmuş kooperatifler olduğu gibi, sosyal amaçlı kooperatifler olduğu gibi tarım amaçlı ve başka amaçlı kooperatiflere, kadın kooperatiflerine denk geldik ama bu kadın kooperatiflerinin özellikle kurulma aşamasında ve çalışmalarını yaparken rastladıkları sorunları ve bununla ilgili bir kanuni düzenleme, yasal düzenleme yapılması ve "Bize bu konularda yardım edin." talepleri geldi. Daha geçen dönemde aslında kadın kooperatifleri vakfı başkanı Şengül Akçar'la –bugün aslında kendisi de bu toplantıda olacaktı ama şu ana kadar henüz gelmedi- biz kadın kooperatifleri sorunları ve önerileri ve yapılması gereken yasal düzenlemelerle ilgili bir altyapı çalışmıştık, hatta bir kanun çalışması da yapmıştık fakat o çalışmayı geçen dönem, Meclis çalışmaları sona erdiği için, seçim girdiği için hayata geçirememiştik. Bu dönem de inşallah bu çalışmaya Komisyon olarak da Hükümet yetkililerimizle ortaklaşa bir çözüm bulalım arzu ediyoruz. Öncelikle sorunları, tespitleri ortaya koyalım, ondan sonra da önerileri ve "Bu yolda nasıl, nereye kadar, ne yapabiliriz?" i bir değerlendirelim arzu ediyorum.

Toplantıyı da aşağı yukarı yarım gibi sonlandırmak istiyorum çünkü Dünya Bankası temsilcilerinin bir ziyareti olacak. O yüzden, yapabildiğimiz kadar -biraz sarkabiliriz de tabii- o civarlarda bitirebilirsek çok iyi olabilir.

Bugün Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcımız Sayın Aşkın Asan aramızda, Kooperatifçilik Genel Müdürü Sayın İsmail Kalender Bey aramızda, Özel Projeler Daire Başkanı Sayın Yavuz Er aramızda -Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfından Şengül Hanım henüz gelmedi- onları konuk edeceğiz.

Ben hemen, sözü fazla uzatmadan söz vermek istiyorum.

Bu konudaki sunumu için Bakan Yardımcımız Sayın Asan'a sözü veriyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkanımızın da belirttiği gibi konu kadın kooperatifçiliği. 98 yıllarında oldukça, çokça gündeme gelip, üzerinde tartışılıp epeyce ilerleme sağlanan bir konu aslında kadın kooperatifçiliği. Ancak daha sonra yapısal sorunlar çözülmediğinden maalesef çok fazla yaygınlaşma imkânı da bulunamayan aslında bir konu.

Biz son günlerde özellikle çocuk bakımı ile ilgili yaptığımız çalışmalarda da "Kadın kooperatifçiliği ve bu kooperatifçilikte yaşanan sorunları nasıl çözeriz?" e daha fazla eğildik. İsterseniz oraya kadar nasıl geldiğimizi kısaca size özetleyelim.

Kadının istihdamdaki yüzdesini artırabilmek için biz çok kapsamlı bir çalışma yürütmekteyiz Bakanlığımız kurulduğundan beri. Bunlardan bir tanesi "Adım Adım Anadolu" dediğimiz etkinlikler. Belirlediğimiz şehirleri Bakan, Bakan Yardımcısı, genel müdürlerimizle beraber, Dünya Bankası ve TÜSİAD'la beraber olmak üzere şehirleri ziyaret edip orada kadının istihdama katılımının Türkiye ekonomisi, ülkemiz ekonomisine yapacağı katkıyı ve etkiyi detaylı bir şekilde kişilerle paylaşıyoruz. Biliyorsunuz, Türkiye yükselen bir değer ve ekonomisi gün geçtikçe geliyor. Şu anda dünyanın en büyük 17'nci ekonomisiyiz, Avrupa'nın en büyük 2'nci ekonomisiyiz ve bizim hedefimiz en büyük 10'uncu ekonomisi olmak. Eğer kadınlar istihdama katılmazsa istenilen ve gereken boyutta, maalesef biz bu hedefe ulaşamayız hiçbir şekilde. Bu, yapılan incelemelerle de sabit. Yani gelişen ülkeler geliştikleri için kadınları ekonomiye katılmadılar, kadınları ekonomide söz sahibi oldukları için, iş sahibi oldukları için, aktif katılımı sağladıkları için aslında

onların ekonomileri gelişti. İşte bundan hareketle biz “Mevcut sistemdeki yaşanan problemler nedir?” bunları detaylı bir şekilde analiz ettik. Zaten bununla ilgili birçok çalışma var.

Tabii, en buyk engellerden biri, biliyorsunuz ocuk bakımı. Kadının iş hayatına katılımını etkileyen en buyk engellerden bir tanesi çocuklarını bırakacağı kreş, ocuk bakımıyla ilgili alabileceği hizmette bazı problemlerin yaşanması. Buradan hareket ederek Dünya Bankasıyla şu anda bir proje ve çalışma içerisindeyiz. Biz ocuk bakım destek modeli, yeni bir model ortaya koyma çabasıyla birçok radikal karar verdik. Bunlardan bir tanesi, okul öncesini de şartlı nakit transferi içerisine almak. Biliyorsunuz, aileler kız çocuklarını, erkek çocuklarını okula eğer gnderirlerse devlet tarafından onlara ocuk başına bir miktar para ödenmekte. Ancak bu ilköğretim için geçerli, ortaöğretim için geçerli. şimdi biz okul öncesini de bu kapsama almak için planlarımızı ve çalışmalarımızı yaptık. Bu, bunlardan bir tanesi.

İkincisi ise: ocuk bakım desteğini kadına vermek. Yani bu birkaç şekilde olacak, onun da çalışmaları devam etmekte. Bazı şartlar belirledik. Kadın çalıştığında ya da eğer iş arıyorsa yani bir İşKUR kursuna devam ediyorsa, tabii kreşe bırakma yani bir kuruma bırakma şartıyla ya da bakıcısının sertifikalı bir bakıcı olması şartıyla kadına maddi bir destek planlarımızın dhilinde. Tabii, tüm bunları çalışırken bir de “Bu kreşleri daha ucuz, daha kolay erişilebilir hâle nasıl getirebiliriz?”in çalışmasını da yaptık çünkü bu hizmet çok pahalı Türkiye’de. Yapılan çalışmalarımızda ve analizlerimizde gördük ki ocuk bakım hizmeti bazen 700-1.500 lira civarında oynamakta. Düşünün, asgari ücret alan bir kadın kreşe çocuğunu bırakabileceksa aldığı paranın neredeyse hemen hemen hepsi kreşe gidebilecek. Biz, sistemi de inceleyelim, “Neler yapılabilir, hangi düzenlemeler yapılabilir, nasıl bu kreş, ocuk bakım hizmeti daha ucuz yapılabilir?” in de çalışmasını yaptık. Ve yapmış olduğumuz analizlerde aslında 300 lira verdiğinde anne kreşe o çocuğun ihtiyaçları ve hizmeti de olabilmekte ama Türkiye’de tıpkı herhâlde –benzetmek belki uygun değil ama- et fiyatları gibi bir şey, başka ülkede ucuz, bizde çok pahalı. ocuk bakım hizmeti nedense gerçekten çok pahalı. Bu kapsamda biz KEDV modelini –birazdan sanırım şengül Hanım da gelecek- Kadının Emeğini Değerlendirme Vakfının yapmış olduğu çalışmaları da çok detaylı ve inceden inceye inceledik.

Mevcut sistemdeki problemleri biraz sonra bizim uzman arkadaşlarımız size iletir ama onlar giderildiğinde şuna vâkıf olduk: Kadın kooperatiflerini sadece tarımda değil, ocuk bakım hizmetini verebilecek şekilde yapılandırıp sıkıntılılarına...

BAşKAN – “Sosyal amaçlı kooperatifler” deniyor.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AşKIN ASAN – Evet, sosyal amaçlı.

Bu sorunları giderebilirsek biz bu alanda da gerçekten çok büyük bir başarı sağlayabiliriz yani ocuk bakımında mahalle aralarında kadınların hizmetine daha kolay hizmet alabilecekleri şekilde yapılandırılabilir.

Biz yeni bir çalışmayı yani “Anne ocuk Destek Merkezi” adı altında bir çalışmayı daha yine devreye koyduk bu KEDV modeliyle birlikte. Burada da amacımız bu merkezlerin hem ocuk bakımını sağlaması hem de kadının çalışacağı zaman çalışma ortamında çocuğunu rahatlıkla bırakabileceği bir ortamı oluşturmak, artı yine kadına da herhangi bir sıkıntısında ve sorununda destek verebilecek bir hüviyet de ona kazandırma, mesela eğer eğitimi yarıda kalmışsa eğitimini de tamamlayabileceği mekanizmaları ya da danışmanlık alabileceği mekanizmaları da orada bulabileceği yeni bir model üzerinde çalışıyoruz.

şimdi arkadaşımız isterseniz size çok yakından incelediğimiz kadın kooperatiflerinin mevzuatta karşılaşılan problemlerini nasıl özenebileceğimiz kısaca özetini versin.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIğI TEMSİLCİSİ FAHİR KOCAOğLU – Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, Komisyonumuzun değerli yeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, kadın kooperatifleri yoluyla işletilen anne-ocuk destek merkezleri ile “Kadın İstihdamının Sağlanması Projesi” adıyla bir çalışma başlattık. Bu çalışmamızın temelde üç amacı vardı Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi. Birincisi: Kadınların kooperatif kurmalarını teşvik ederek bu kooperatifler aracılığıyla erken çocukluk eğitim hizmetleri sunmalarının sağlanması ve kadınların doğrudan istihdama katılması. İkincisi: Dar gelirli aile çocuklarının erken çocukluk eğitim hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması. ncüsü: Ekonomik yetersizlik nedeniyle ocuk bakım hizmetlerinden yararlanamayan ve buna bağlı olarak istihdam olanağı bulamayan kadınların istihdamına destek sağlanması amacıyla bu proje çalışmamızı başlattık. Bu kapsamda, Sayın Bakan Yardımcımızın önderliğinde birtakım toplantılar ve ziyaretlerimiz oldu efendim, o konuda bilgi arz etmek istiyorum.

Bakanlığımızda KEDV’in, Dünya Bankasının, AÇEV’in, Türkiye İş Kurumunun ve TÜSİAD’ın temsilcileriyle birkaç defa toplantılar yaparak görüş alışverişlerinde bulunduk ve geçmiş dönemde yapılan benzer çalışmalar hakkında bilgi alarak projemizi geliştirdik. Sonrasında, yine Sayın Bakan Yardımcımızla beraber İstanbul’da KEDV’in desteğiyle işletilen İlk Adım Kadın evre Kültür ve İşletme Kooperatifi Nurtepe’de, burayı ziyaret ettik efendim. Buradaki ocuklarımızla ve aileleriyle görüşme imkânı bulduk çünkü

mahalle arasında işletilen bir kooperatif, kadın kooperatifi. Bizle de benzer nitelikler arz ediyor. Daha sonrasında Kooperatifçilik Genel Müdürlüğümüzü, Sayın Genel Müdürümüzü yerinde ziyaret ettik ve desteklerini aldık, kendisi de büyük destek ve bu noktada ilgi gösterdiler efendim. Sonrasında, KEDV'in temsilcileriyle Bakanlığımızda da birkaç defa toplantılarımız oldu. Türkiye İş Kurumu İstihdam Uzmanı Hüseyin Gökmen Beyler ve diğer ekibiyle beraber farklı ortamlarda yine beraber olduk.

Bu noktada, hazırlanan projemiz doğrultusunda gereken yasal değişiklikler, ihtiyacımız olan yasal değişiklikler konusunda arkadaşlarımız bilgi arz edecekler.

Saygılar sunuyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ EMEL ÖZTÜRK – Bu proje kapsamında yaptığımız araştırmalarda bu tarz bir kooperatifin işletilebilmesi için, kamu desteği 300 TL kabul edildiğinde bile kadın kooperatiflerinin bakım hizmetini yürütmelerinde sıkıntılarla karşılaşabileceğini öngördük.

Burada şöyle sıkıntılar var: Birincisi: Kadın kooperatiflerinin kullanacakları mekânlarla ilgili yani yer bulma ve bu mekânların kirasıyla ilgili bir sıkıntıyla karşılaşıyorlar.

Bunun dışında 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda kadın kooperatiflerinin farklı bir kimlik olarak tanımlanması, diğer kooperatiflerden ayrılması gibi bir çalışma yapılabilir diye düşündük biz çünkü ticari amaçlı değil, sosyal kooperatiflerin diğer kooperatiflerden farklı bir şekilde ele alınması gerekiyor ki bu kooperatifler işletilmeye devam edebilsinler.

Üçüncüsü: Kadın kooperatiflerinin çalışabilmesi için kendi içlerinde denetçiler mekanizmasının mevcut olduğu ve bu mekanizmanın ve muhasebe işlerinin özellikle kadınlar tarafından çok sağlıklı yapılmadığını öngördük ve bununla ilgili de danışmanlık alabilecekleri bir mekanizmanın kurulması ve rahat ulaşabilecekleri, kendi aralarında iletişim sağlayabilecekleri bir mekanizmanın olabileceğini öngördük.

Ayrıca, kadın kooperatifleriyle ilgili çalışmaya başladığımız zaman kadınların istihdamının artırılmasıyla ilgili bir amacımız da vardı. Bu amacımız doğrultusunda 7 kadının kooperatif kurduğunu düşündüğümüz zaman 3'ünün sigortalı olarak çalışmadığı bilgisini biz aldık. Bununla ilgili de bu 3 kadının da sigorta kapsamına alınması ve istihdamda görünür kılınmasına yönelik bir çalışma yapılabileceği sonucuna vardık.

Bununla birlikte, kadın kooperatifleri tarafından işletilecek olan bakım merkezlerinin, şu an mevcut olan kreş yönetmeliğine göre açılmadığı, bunlarla ilgili standart, denetim mekanizması, çalışma ilkeleri ve çalıştıracakları personele yönelik yeni bir çalışma yapılması gerekliliği sonucunu çıkardık çünkü şu an mevcut olan kreş yönetmeliğinin değişmesi durumunda diğer kreş hizmetlerinin de değişebileceği ve standardın çok ciddi anlamda değişebileceği şeklinde bir öngörümüz oldu. Bununla ilgili yeni bir yönetmelik çalışması yapılabilir diye düşündük.

Anne-çocuk destek merkezi işleten kooperatiflerin, bu daha önce bahsettiğim mekân tahsisini sadece bu kooperatifler özelinde olması, diğer tüm kooperatifleri kapsamayabileceği gibi bir sonuç var çünkü diğerlerinin daha ticari amaçlı kooperatifler de olabileceği ama anne-çocuk destek merkezlerinin sosyal amaçlı bir kooperatif olacağı ve o yüzden de bu kooperatiflerin farklı bir mevzuatının olabileceği şeklinde bir öngörümüz oldu.

Ayrıca, kuruluş giderleriyle ilgili sıkıntılar yaşanabiliyor yani hesapladığımız verilere göre sigortalı oldukları durumda ve vergi vermeleri durumunda bu kooperatiflerin şu anki mevcut kooperatifçilik yasasıyla yürütülebilmesi çok zor, bu giderlerin karşılanması çok zor. O yüzden bunlarla ilgili yeni çalışmalar yapılabilir şeklinde bizim öngörümüz oldu.

Tarım kooperatiflerinin bu kendilerine bağlı kooperatiflere belli desteklerinin olduğu, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından da kadın kooperatiflerine, sosyal amaçlı kooperatiflere destek verilebileceği, böyle bir çalışma da yapılabilir şeklinde bir çalışmamız var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi sosyal amaçlı kooperatiflerin kadın kooperatifleri olarak değerlendirilmesi ve diğer ticari veya kalkınma ya da tarımsal amaçlı kooperatiflerin yine kadınlar kurmuş olsa da diğer kooperatiflerle aynı statüde olmasını öngörüyorsunuz aslında anladığım. Değil mi, sadece sosyal amaçlı kooperatiflerin ayrı bir başlık altında ya da pozitif ayrımcılıkla desteklenmesi gerekliliği konusunda bir şey söylüyorsunuz? Bu, bizim, arazi de gördüğümüz bir şey değil ama Düzce'de bunun uygulaması var. Yakın il olduğu için ben yakinen biliyorum, Düzce'de iyi bir uygulama var. Aslında o bölgeye gittiğimizde de... MARKA kalkınma ajansı, Doğu Marmara Kalkınma Ajansına bağlı bir bölge. Orada bunun örneği var, sosyal amaçlı, Düzce'de iyi bir örnek var, o görülebilir. Bunlar, özellikle yoksul

ailelere, özürülü çocuğu olan ailelere ve kadının istihdama katılmasını sağlayacak en baştaki o engeli ortadan kaldıracak çalışmayı yapan kooperatifler. Kadınların hem çocuklarının bakımını hem de istihdama katılmasını, eğitimlerinin verilmesini yani sadece çocuk bakımı değil, bununla birlikte, diğer sosyal amaçlı, meslek edindirmeden, eğitimden, bilgisayar kursundan, vesaireye kadar kadınları istihdama katabilmenin yolunda, daha sosyal amaçlı kooperatifler. Bu kooperatiflerin de diğer ticari amaçlı kooperatiflerle aynı statüde olmasından dolayı hem kurulması hem de faaliyetlerini sürdürmesinde ciddi sıkıntılar var ve şu anda, Bakanlığın tespit ettiği sorunlar da var. Bu çerçeveyi çizdikten sonra diğer sunumu yapacak arkadaşlara da söz versem, hani, "Bu nasıl kooperatif?" diye kafada soru işareti olmasın diye açıklamak istedim.

Şimdi sözü Sayın Kalender' e veriyoruz.

Buyurun Sayın Kalender.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak hazırladığımız çalışma ve kooperatifçilikle ilgili çalışmalarımız konusunda Komisyonun daveti üzerine bilgi arz etmek istiyorum.

Sunumumu beş ana başlık altında ifade edeceğim, anlatmaya çalışacağım. Birinci ana başlık altındaki giriş yapmamın temel nedeni kooperatifçiliğe bakış açısı, Türkiye'de ve dünyada kooperatifçilik nasıl görülüyor. Kooperatifçilikle ilgili malumunuz, özellikle ülkemizde son yıllarda yapı kooperatiflerinde görülen olumsuzluklar kooperatifçilik kavramının tamamına sirayet etmek suretiyle olumsuz bir bakış açısının oluşmasına neden olmuş. "Kooperatif" deyince bu olumsuzluklar hep akla gelir olmuş idi ancak son yıllarda Bakanlığımızın ve Hükümetin kooperatifçilik konusundaki yaklaşımındaki değişim ve dönüşüm, olumlu yöndeki gelişmeler, bundan sonraki süreçte nereye varacağımız konusundaki olumlu beklentilerimizi ifade edeceğim, arz etmeye çalışacağım, bu alanda attığımız adımların neler olduğunu tek tek ifade etmeye çalışacağım.

Malumunuz, küreselleşmeyle birlikte dünyada piyasa ekonomisinin sonuçları toplumun ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması noktasında bazı yeni oluşumlara olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Bu son yaşanan ekonomik krizle birlikte bu ihtiyaç daha aşikâr bir şekilde ortaya çıkmış ve bu yeni modelin ne olacağı konusunda bir tartışma başlamış. Özellikle Birleşmiş Milletlerle üye ülkeler ekseninde bu tartışma yoğun bir şekilde sürdürülmekte. Bu ihtiyacı hangi modelle karşılayacağız, kooperatifle mi karşılayacağız, dernekle mi karşılayacağız, vakıflarla mı karşılayacağız veya başka bir ortaklık modeliyle mi bu ihtiyaçların ekonomik, kültürel ve sosyal ihtiyaçların karşılanması için bir model geliştireceğiz diye bir tartışma yaşanmakta. Bu tartışmaların sonunda Birleşmiş Milletler camiası içerisinde ve Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında varılan genel kanaat şu: Toplumsal sorumluluğu ön plana çıkaran, sivil toplum değerlerini bünyesinde barındıran, demokratik yönetim ilkeleriyle çalışan ve hür teşebbüs yaklaşımını da bünyesinde barındıran yani değerler ekseninde faaliyet gösteren kooperatif işletmeleri ön plana çıkar. Birleşmiş Milletler, kooperatiflerin bu önemine binaen, kooperatiflerin değer ekseni çalışan ortaklık modeli, şirket veya işletmeler olarak ekonomik kalkınmaya, toplumsal sorunların çözümüne ve özellikle yoksulluğun azaltılmasını...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Çok özür dilerim, affedersiniz.

Kooperatifçiliğin ne olduğunu sanıyorum şurada hepimiz biliyoruz. Zaten bu sene 2012 Dünya Kooperatifçilik Yılı'nın niye yapıldığını da biliyoruz. Bize bu arka plandakilerdense bugün ne oluyor ona geliniz yani dünyada bunun nasıl geliştiğini Türkiye'de hepimiz biliriz. O yüzden biraz özetlerseniz, hepimizin zamanı kıymetli, sizin de bizim de. O yüzden bir an önce ana konuya geçerseniz hepimiz için daha hayırlı olur çünkü doküman da verdiniz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Şunun için bunları söylüyorum: Çünkü bugüne kadar bu alandaki bakış açımızda bir eksiklik vardı, onları gidermeye yönelik hem Hükümetin hem Bakanlığımızın yapmış olduğu çalışmalara gelmek için.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Bir tartışmaya sebep vermek istemiyorum ama zamandan tasarruf adına biraz hızlı yaparsak... Çünkü birçoğumuz daha erken terk etmek zorundayız. Bir an önce bu seneki çalışmalarınızın neler olduğunu bilirsek bizim için de faydalı olur. Nasılsa doküman verdiniz, bilmeyen arkadaşımız okur diye düşünüyorum. Çünkü ben de çıkacağım erken, bir an önce ne yaptığınızı öğrenirsek o daha iyi olur.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Sayın Başkanım, uygun görüyorsanız o şekilde devam edebiliriz.

BAŞKAN – Yani bir arkadaşımızın daha sunumu var zaten, başka da sunum yapan... Şengül Hanım'ın eşi hastaneye kaldırılmış, onun için katılamayacağını bildirdi. Onun için bir arkadaşımız var. Dolayısıyla çok fazla şey yapmadan, ana konuya gelerek neticeyi alalım.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Bu yıl Uluslararası Kooperatifler Yılı. Birleşmiş Milletler tarafından ilan edildi. Bakanlığımız da bu alanda ilgili bakanlıklarımız, Tarım Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı -kooperatiflerden sorumlu üç tane bakanlık var ülkemizde- ile birlikte bu atmosferi en iyi şekilde değerlendirmek için bir plan ekseninde bu alandaki faaliyetlerini sürdürüyor.

Diğer bir önemli gelişme bu alanda: Bakanlıkların yapılandırılması gündemeydi en son bir yıl önce. Bu, bakanlıkların yapılandırılması sırasında “Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü” adı altında yeni bir genel müdürlük kuruldu ve Genel Müdürlüğümüz Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde faaliyetlerini sürdürmek üzere teşkilatlanmış bulunmaktadır.

Bu yeni Genel Müdürlüğümüzün görev ve fonksiyonları: Daha önce mevcut olmayan çok önemli görev ve fonksiyonlarla donatılmış kooperatifçiliğe ilişkin politika ve stratejileri belirlemek, kooperatiflerin desteklenmesi yönünde projeler geliştirmek ve desteklemek gibi daha önce olmayan önemli görev ve fonksiyonlar Genel Müdürlüğümüze verilmek suretiyle bu alanda çalışmalarına Genel Müdürlüğümüz başlamıştır. Diğer önemli görevlerimizi talep üzerine geçiyorum.

Kadın kooperatiflerinin genel görünümüne baktığımız zaman: Biraz önce Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcımız ifade ettiler, 2000'li yılların başında kadın kooperatifleriyle ilgili kuruluş çalışmaları başlamış. O günden bu tarihe kadar yüzün üzerinde, bizim Bakanlığımızın kayıtlarına göre yüzden fazla kadın kooperatifi kurmuş bulunuyoruz.

Bunların türlerine baktığımız zaman 88 adet işletme kooperatifi –bunlar kadın, çevre ve işletme kooperatifi adı altında kurulan kooperatifler- 6 adet küçük sanat kooperatifi, 5 adet tarımsal kalkınma kooperatifi, 4 adet üretim ve pazarlama kooperatifi, 5 adet tüketim kooperatifi, 2 adet konut yapı kooperatifi, 1 adet yayıncılık kooperatifi olmak üzere kadınlar tarafından ekonominin her sektöründe faaliyet gösteren kooperatiflerin kurulduğuna tanık ve şahitlik yapıyoruz ve biz de bunların kuruluş işlemlerini gerçekleştiriyoruz.

Yine, sektörden gelen talepler üzerine ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfının geçen yıl, o günkü Sanayi ve Ticaret Bakanımız Nihat Bey'i bir ziyaretleri sırasında gündeme getirdikleri bu kooperatiflerin daha hızlı ve seri bir şekilde kurulabilmesi için, kuruluşlarının kolaylaştırılması yönünde bir talepte bulunulmuştu. Biz de Bakanımızın o günkü talimatı çerçevesinde kooperatiflerin yerinde, yerel merkezlerinde kurulmasının hızlandırılması amacıyla örnek bir ana sözleşme hazırladık ve il müdürlüklerimize gönderdik. Kuruluş yetkisini de il müdürlüklerine devretmek suretiyle şu anda Türkiye'nin seksen bir ilinde bu örnek ana sözleşme kabul edildiği takdirde kadın kooperatiflerinin çevre, kültür ve işletme kooperatifi adında kurulması mümkün hâle getirilmiş bulunmaktadır. Ayrıca bu ana sözleşmeyi tüm Türkiye'ye duyurmak amacıyla, daha yaygın bir şekilde bu kooperatiflerin kurulmasını teşvik etmek amacıyla ana sözleşmeyi seksen bir il müdürlüğünün yanında İçişleri Bakanlığımıza ve Mahallî İdareler Genel Müdürlüğüne göndermek suretiyle tüm belediyeleri bundan haberdar ettik, belediyelerin öncülüğünde de bu kooperatiflerin kurulması, desteklenmesi, kuruluşu sırasında her türlü kolaylığın gösterilmesi yönünde Bakanlık olarak bir talepte bulunduk. Buna ilişkin olumlu yankılar da aldığımızı ifade etmek istiyorum.

Amaçlarına baktığımızda, bunları zaten sizler biliyorsunuz. Hangi amaçlarla kurulduğu -kuruldu, kuruluyor- sizler tarafından bilindiği için bu notlarımı geçiyorum.

Bu kooperatiflere ve genel olarak kooperatifçiliğe yönelik olarak Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü olarak neler yapıyoruz? Biraz önce bahsettim, “Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü” adı altında ilk kez geçen dönem KHK'larla bir genel müdürlük kuruldu. Bu Genel Müdürlüğe kooperatifçilik politikalarını belirlemek ve kooperatifçilik stratejilerini geliştirmek ve kooperatiflerin desteklenmesi yönünde yeni ve önemli görevler verildi. Biz de bu görevlerimiz çerçevesinde proje bazlı çalışmalarımıza başladık ve yine, bu kapsamda kooperatifçiliğin devletin resmî politika belgeleri içerisinde yer alması yönündeki girişimlerimiz sonucunda 2012 yılı Hükümet Programı'nda bu yönde bir önceliğe yer verilmesini sağladık. İlk ve bu alanda yapılan en önemli çalışma belki Türkiye Kooperatifçilik Strateji Belgesi çalışmasıdır. Bu çalışma, şu anda, bütün çevrelerin katılımıyla, kadın kooperatiflerinin de bu çalışmaya bir katkısı var, diğer kooperatiflerin -Türkiye'de 84 bin kooperatif var, bu kooperatiflerin 8 milyondan fazla kooperatif ortağı var- herkesin, her kesimin katkısını alarak hazırlanan bir belge. Şu anda Yüksek Planlama Kurulu üyelerinin imzası aşamasında. Son 3 bakanımız kaldı ve Başbakanımızın imzasından sonra bu belge resmîyet kazanmak suretiyle yürürlüğe girecek.

Bu belgenin önemi şu: Kooperatifçilik için uygun bir zemin oluşturması açısından... Tabii bunu özellikle anlatıyorum, siz biraz hızlı geçmemi istiyorsunuz ama bunların bilinmesi lazım yani bunlar bilinmeden kooperatifçiliği anlamamız mümkün değil.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Şu anda 2012'ye geldiniz zaten anlatın onları yani 3 bakanın imzalamadığından başlayarak 2012'ye gelmiş bulunuyorsunuz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Bu belge şu anlamda çok önemli bir belge: Türkiye'de ilk kez kooperatifçilikle ilgili böyle bir belge hazırlanıyor. İlgili bakanlıklarımızın ve tüm sektörün katılımı ve desteğiyle hazırlanan bir belge. Arkasında bakanlıkların ve Hükümetin desteği olan bir belge. Yedi stratejik hedef ortaya konmuş. Bu stratejik hedefler ekseninde kooperatifçiliğin temel sorunları nelerdir, bunlar tek tek belirlenmiş. Sorunların çözümüne ilişkin atılacak adımlar da tek tek sayılarak ortaya konulmuştur. Yani bundan sonra, şu belge -bir iki ay içerisinde Resmî Gazete'de yayınlanacak- Bakanımız tarafından ya da Başbakan tarafından kamuoyuna açıklandıktan sonra biz izleme ve yürütme sürecine başlayacağız. Otuz altı tane eylemi tek tek dört yıl içerisinde hayata geçireceğiz. Belge bu açıdan son derece önemli. Türkiye tarihinde ilk kez böyle bir belge hazırlanıyor.

Bu belgede tabii, kadın kooperatifleriyle ilgili ne öngörüyoruz, onu da özellikle ifade etmek istiyorum. “Örgütlenme kapasitesi ve kooperatifler arası iş birliği imkânları artırılacaktır.” stratejik hedefi altında “Kadınlarımızın girişimcilik kabiliyetlerinin artırılması ve ekonomide bir aktör olarak yer almalarının sağlanması için kooperatifler çatısı altında örgütlenmeleri yönünde çalışmalarda bulunulacaktır.” diye bir faaliyete yer verilmiş. Bu faaliyet ile kadınlarımızın kooperatifler çatısı altında örgütlenmeleri teşvik edilecek, çalışma, üretme ve pazarlama imkânlarının artırılması, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda çalışmalar yapılacaktır. Bu çalışmalar tabii, ilgili tarafların tüm katılımıyla izleme ve değerlendirme sürecinde yine birlikte çalışarak bunları hayata geçireceğiz.

Bakanlığımız, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bu eylemle ilgili olarak sorumluluk verilmiş. Millî Eğitim Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, KOSGEB, İŞKUR ve KEDV, iş birliği yapılacak kurum ve kuruluşlar arasında sayılmıştır yani bundan sonraki süreçte belge yürürlüğe girdikten sonra bu eylemin hayata geçirilmesinde birlikte çalışmalar yapılacak Bakanlığımızın koordinasyonunda.

Ayrıca, yine stratejide üretimi artırmak amacıyla verilen kamusal desteklerin kooperatifçiliği özendirilmeye yönelik uygulanması tedbirine yer verilmiş. Bu kapsamda kooperatiflerin üretim ve istihdamı artırıcı projelerine kamusal desteklerin verilmesi planlanmakta. Belge hazırlık çalışmaları tamamlanmış olup imza açıklandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Acaba “Bunları öyle yapacağız, böyle yapacağız.” yerine yaptıklarınızı anlatsanız...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Bunlar yaptıklarımız yani “yaptıklarımız” derken şu anda...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, yani kâğıt üzerinde şeyler. Kâğıt üzerinde çok şey okuyoruz da gerçek hayatta mesela kadın kooperatifleri için ne yaptığınıza birkaç tane örnek verseniz...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Bu hukuksal altyapıyı kurmadan bir sonraki adımı atmak, takdir ederseniz ki mümkün değil.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Daha adım atmadınız öyle mi?

BAŞKAN – Adımı hep birlikte attıracağız Binnaz Hanım.

Şimdi sunumu bitirelim, soruları ondan sonra soralım, oldu mu? Dağılmasın konu çünkü -bunları not edin- burada bir çalışmaya ihtiyaç olduğu için bu toplantıyı gerçekleştirdik zaten.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Benim itirazım şöyle bir şeydi: Yasalar, kanunlar, o öyledir, böyledir, “Bu kooperatifleri teşvik edeceğiz”, “Onu yapacağız, bunu yapacağız.” ama bunlar gerçekten yapılıyor mu? Benim öğrenmek istediğim asıl o, onu söylemek istiyorum. Yani bu programı yeni yaptınız, henüz başlamadıysanız onu anlarım da daha önceden yapılmış bir şey, eğer yaptığınız örnekler varsa onlar daha ilginç gibi geliyor bizi açımızdan.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Biraz önce bahsettim, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü yeni kurulan bir genel müdürlük. Bu görevler yeni görevler. Bu görevler 640 sayılı KHK Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la verilen, bir sene önceki bir görev. Bu görev kapsamında çok kısa sürede bir strateji ortaya kondu. Bu, şu anda resmîyet kazanacak ve bu, herkesi bağlayıcı bir belge hâline gelecek. Altında sayın bakanlarımızın, başbakanımızın imzası olacak, bundan daha önemli bir şey olamaz herhâlde takdir ederseniz.

İkinci önemli projemiz yine bütün kooperatifleri, özellikle kadın kooperatiflerini ilgilendiren bir proje çalışması. Bu da şu anda fiilî olarak yürüyen ve bu yıl sonuna kadar tamamlayacağımız bir çalışma. Önümüzdeki yıl fiilî olarak destek modelleri hayata geçirilecek olan bir proje. Kooperatiflerin Desteklenmesi, kısa adıyla KOOP-DES dediğimiz bir proje.

Yine Bakanlığımıza verilen görevler çerçevesinde, kooperatiflerin teşvik edilmesi, desteklenmesi diye bir görev verildi. Bu görev çerçevesinde bu proje geliştirildi. Bunlar bir yıl içerisinde yürütülen, henüz daha bir yıl olmayan bir süreçte yürütülen çalışmalar. Kalkınma Bakanlığımızla yaptığımız görüşmeler sonunda bir proje hazırladık. Bu proje Kalkınma Bakanlığınca uygun bulundu ve bunun üzerine etüt çalışmalarına başladık.

Programın hedefi şu:

Kooperatiflerin ve üst kuruluşların kendi öz kaynaklarıyla gerçekleştiremedikleri projelerini hayata geçirmelerine parasal, maddi katkıda bulunmak.

Kadın, çevre, kültür, işletme kooperatifleri gibi iş gücüne katılamamış, dezavantajlı grupların kurduğu kooperatiflerin örgütlenmelerini teşvik etmek ve bu kooperatiflerin etkinliklerini artırmak.

Kooperatif ortaklarının gelir düzeyini yükseltmek.

Yeni alanlarda kooperatif girişimlerin geliştirilmesine yönelik özendirici ve destekleyici çalışmalar yürütmek.

Bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleriyle ekonomiye kazandırılmasını sağlamak.

Kooperatiflerin ve üst kuruluşların teknolojiyi takip etmeleri ve yeni üretim teknikleri geliştirmelerine katkıda bulunmak gibi temel amaçlar çerçevesinde hazırlanmış.

Bu kapsamda, bir saha analiz çalışması başlattık. Bu analiz çalışmasına katılan 2.200 tane kooperatif bize proje fikriyle geri dönüş yaptı. Bu proje fikirlerine baktığımız zaman, kadın kooperatiflerinin özellikle şu tür ihtiyaçları olduğunu tespit ettik:

Çalışmak için atölye inşası. Bu atölyelerde dikiş makinesi, nakış makinesi, dokuma tezgâhları, boya baskı makineleri gibi alet edevatın temini.

Dış mekân ve süs bitkileri üretmek için sera yapımı.

Üç ila on iki yaş çocuklar için eğitim merkezleri yapımı.

Özürü eğitim merkezi inşası ve donatılması.

Kadınlara eğitim vermek amacıyla çeşitli iş makinelerinin alımı konularındaki yatırım projelerine destek belediklerini öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu saha analiz çalışmasından ulaştığımız sonuçlar bunlar.

Ayrıca, anketlerden, kooperatiflerin kadınların el becerilerini geliştirmek amacıyla hazır giyim için model oluşturma, dikiş, nakış, baskı makinelerinin kullanılması, gümüş işçiliği, kültür mantarı yetiştiriciliği, kapari fidesi yetiştiriciliği, peynir yapımı, geleneksel keşe yapımı, yaşlı hasta bakımı, aşçılık, kuaförlük, temizlik yapımı gibi konularda düzenleyecekleri eğitim projelerine destek beledikleri anlaşılmıştır.

Bunun haricinde, yine bu kapsamda yürüttüğümüz bir çalışmayla tüm kooperatif türleri, kadın kooperatifleri dâhil olmak üzere Ankara'da bir çalıştay gerçekleştirdik. Bu çalıştayda da proje fikirlerini, sorunlarını öğrenmeye ve diğer kurumlardan neden destek alamadıkları gibi sorulara cevap aramaya çalıştık. Bu da yine bu programımız kapsamında bizim oluşturacağımız programın çerçevesini çizme noktasında bize yol gösteren çok önemli bir çalışma oldu.

Bunun yanında, devletin destek veren diğer kurumlarıyla, KOSGEB, İŞKUR, kalkınma ajansları gibi temel destek veren kuruluşlarla ayrı bir toplantı gerçekleştirmek suretiyle kadın kooperatiflerine neden destek vermedikleri veya veremedikleri noktasındaki soruların cevaplarını bulmaya çalıştık. Orada da çok ciddi bulgulara ve sonuçlara ulaştık.

Burada ulaştığımız temel sonuç şu: Kooperatif tanımı tam olarak algılanmadığı için -başta Hanımefendi'nin itiraz ettiği nokta da- kurumların sağlamış oldukları destekler noktasında kooperatifler hep dışlanan kurumlar hâlinde bırakılmış. Kimisi meslek kuruluşu tanımlamış, kimisi destek projesi ve modeli içerisinde kooperatifleri dışarı atmış, diğer şirket türleri tanımını yapmış. Bunu yapmalarının temel gerekçesi de kooperatifin ne olduğunun tam bilinmemesi gerekçesine dayanıyor, böyle bir tespite ulaştık. Dolayısıyla, bizim Bakanlık olarak bu bahsettiğim KOOP-DES programını muhakkak hayata geçirmemiz ve kooperatiflerin maddi imkânsızlıklar dolayısıyla gerçekleştiremediği amaçlarına katkıda bulunma gibi bir programa hayata geçirmemizin lüzumlu olduğu noktasında bir kanaate ulaştık. Önümüzdeki yıldan itibaren de proje bazlı olarak, kadınlar tarafından ve özellikle sosyal amaçlı kooperatiflerimizin proje bazlı taleplerini, ihtiyaçlarını destekleme yönündeki çalışmamız hayata geçmiş olacak.

Bunun ötesinde, yine kadın kooperatifleriyle yaptığımız bir toplantıda bizden bazı talepleri olmuştu, diğer kurumlarla yaptıkları görüşmelerde ve onlara yaptıkları müracaatlar sırasında taleplerinin karşılanmadığını, anlaşamadıklarını ifade etmişlerdi. Biz de tüm kurumların destek modellerini ve mevzuatlarını araştırdık, kooperatiflere destek verebilecek olanlarla Bakanımız imzasıyla gönderdiğimiz yazıda ve yaptığımız görüşmeler sonrasında AB katılım öncesi mali yardımları, kalkınma ajansları, KOSGEB, İŞKUR, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu gibi kaynaklardan yararlanmaları noktasındaki neler yapmaları gerektiğini bir rapor hâline getirerek hem sektörlere paylaştık hem ilgili kurumlarla yazışmalar yapmak suretiyle mevcut destek mekanizmalarının bu kadın kooperatiflerine, sosyal amaçlara kooperatiflere yönlendirilmesi noktasındaki talebimizi dile getirmiştik. Ama bunun sahaya ne kadar yansıdığı noktasında çok ciddi bir sonuç bize ulaşmış değil gerçekten. Ama bundan sonraki süreçte biz bu modeli hayata geçirmiş olacağız.

BAŞKAN – Sosyal amaçlı kooperatifleri mi?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Sosyal amaçlı kooperatifler... Şu anda bizim mevzuatımızda tabii ki kooperatif tanımı var, sosyal veya diğer türlü diye ayırım yapılmadığı için. Burada herhangi bir farklılık gözetmemiz mümkün değil. Kooperatifler zaten Ticaret Kanunu’umuzda bir şirket türü olarak tanımlanmış. Dolayısıyla diğer şirketlerin tabii oldukları tüm mevzuat kooperatifler açısından geçerlidir. Kooperatif tüzel kişiliğinin hayatiyetini devam ettirebilmesi için tabii muhakkak sermaye olmadan yaşaması mümkün değil, amaçlarını gerçekleştirme mümkün değil. Bu tür devletin yapmak isteyip yapamadığı ama gönüllü insanların bir araya gelmek suretiyle sosyal fayda üreten bir kooperatifi hayata geçirdikleri takdirde desteklenmesi noktasındaki fikirlere biz de Bakanlık olarak katılıyoruz. Bunun için zaten bu destek modelleri üzerinde çalışıyoruz. Diğer kurumların da mümkün mertebe bu desteği sağlamaları noktasında gayret gösteriyoruz.

Şimdi, bize ulaşan sorunları tasnif ettiğimizde, bu genel talep ve sorunların dışında kanunlarda değişiklik yapılması yönünde bazı talepler olmuş. Kooperatifler Kanunu, Vergi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu’nda bazı değişikliklerin yapılması istenmiş. Tabii bizi ilgilendiren boyutuyla biz kendi kanunumuzla ilgili çalışmalarımızı da değerlendiriyoruz ama Maliye Bakanlığını özellikle ilgilendiren boyutuyla olan konuları Maliye Bakanlığımıza intikal ettirdik. İş yeri açma ruhsatlarında ruhsat veren makamların kadın kooperatiflerinin faaliyetlerini dikkate alarak işlerini kolaylaştırması yönünde bir talep olduğunu duyduk. Bunu da yine tüm belediyelere bu yönde yazı göndermek suretiyle, il müdürlüklerimize talimat vermek suretiyle destek olunması, yardımcı olunması noktasında gerekli girişimlerimizi sürdürdük. Bundan sonraki süreçte, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yeni bir bakanlık olduğu için taşra teşkilatı henüz kurulmamış, şu anda kuruluş sürecini yaşıyor. Mevcut faaliyetler ve çalışmalar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlükleri vasıtasıyla yürütülüyor. Kendi il müdürlüklerimiz kurulduktan sonra, gümrük ve ticaret il müdürlükleri kurulduktan sonra bu yöndeki çalışmalar daha da hızlanarak yerel bazda devam ettirilecektir, bunu da ifade etmek istiyorum.

Tabii, bu taleplerin temel ekseninde yatan şey mevzuattan kaynaklanan değişiklik talebi. Biz, 1160 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun sıfırdan, yeniden yazılmak suretiyle yenilenmesi noktasında Sayın Bakanımızın bir talimatı oldu, bu konuda çalışmaya başladık. Tabii bu uzun zaman alacak bir süreç, öyle hemen tamamlanması mümkün olmayan bir çalışma. Kanun günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden yazılacak. Ticaret Kanunu yürürlüğe girdi malumunuz. Ticaret Kanunu ticari hayatta çok önemli yenilikler, değişiklikler getiriyor, bunun kooperatiflere yansıyan boyutları var. Kooperatifçilik alanında dünyada çok önemli ve ciddi değişim ve dönüşümler, gelişmeler yaşandı. Bunlardan da istifade etmek suretiyle yeni bir kanun çalışması yapıyoruz. Bu çalışmada sosyal amaçlı kooperatiflerle ilgili talepleri buraya ne kadar yansıtabiliriz, tabii, diğer bakanlıklarla da mutabık kalmak suretiyle onu yansıtmaya çalışacağız efendim.

Sunumum bu kadar, arz ederim.

BAŞKAN – Genel Müdürümüz Sayın Kalender’e teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Tarım Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğünden Özel Projeler Dairesi Başkanı Sayın Yavuz Er, söz sizde.

Buyurun.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KREDİLER VE ÖZEL PROJELER DAİRESİ BAŞKANI YAVUZ ER – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, değerli katılımcılar; sizlere teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının çalıştığı konular dışındaki tarımsal amaçlı kooperatiflerin kurulmasına Bakanlığımız izin vermekte ve teşvik etmektedir. Kurulan kooperatifler kırsal alanda yatırım yapmak istemeleri hâlinde düşük faizli kredi ve hibe desteği sağlamaktadır. Her yıl beş yüzün üzerinde kooperatif kredi talebinde bulunmaktadır, ancak bütçe imkânları sınırlı olduğu için yüze yakın kooperatife kredi desteği sağlıyoruz. Ancak üyeleri kadınlardan oluşan kooperatiflere pozitif ayrımcılık yaparak kredi taleplerini o yıl

karşılıyor. Şu ana kadar 37 tane, üyeleri kadınlardan oluşan kooperatif kurulmuş, 20 tanesi kredi desteği istemiş ve ihtiyaçları giderilmiştir.

Bu konudaki çalışmaları Aylin Hanım yürütmektedir. İzin verirsiniz sunumunu arkadaşım yapacaktır.

Teşekkür ediyorum.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ AYLİN ÇETİN – Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, sayın milletvekilleri ve değerli Komisyon üyeleri; Başkanlığımızın yürütmekte olduğu tarımsal kalkınma kooperatiflerinin desteklenmesi ve proje uygulamalarıyla ilgili olarak size bir sunum hazırladım.

Biz bu kooperatifleri 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan Tarımsal Amaçlı Kooperatiflerin Desteklenmesi Projesi'ni 1967 yılından beri uygulamaktayız. Projeler genel bütçeden Bakanlığımız adına ayrılan ödenekle yürütülmektedir. 2011 yılına kadar bu projeler fon kaynaklı uygulanmaktaydı, şimdi sadece genel bütçeden uyguluyoruz bu projeleri. Amacımız, uygulama projelerinin yapılması, yaptırılması, bütçe ve program işleri, kooperatif proje uygulama eğitimi, kredi işlemlerinin yürütülmesi, kredilerin takibi, teknik kontrolleri, istatistiki çalışmalar ve verilen kredilerin yerinde kullanılıp kullanılmadığının takibi.

Bu kooperatiflere finansman sağlamamızdaki amaç, işletmeleri kazançlı ve verimli hâle getirmek, kırsal kesimde ekonomik hareketlerin olumlu yönde gelişmesine yardımcı olmak, ortakların sosyal ve ekonomik faaliyetlerini düzenlemek, köyde tarımsal sanayinin kurulmasını sağlayan çalışmalara katılmak, uygulamak istedikleri tarımsal amaçlı projeyi hayata geçirebilmek, tesisler kurmak, sürdürülebilirliklerini sağlamaktır.

Bu kooperatiflerin yöreye ve millî ekonomiye katkı sağlayan, tarımsal üretimi ve istihdamı artırıcı, tarımsal ürünleri değerlendirici, ortaklarına uygun şartlarına girdi ve hizmet sağlayıcı, refah seviyelerini yükseltici, tarımsal sanayiye geliştirici, el sanatlarının geliştirilmesi gibi amaçlar doğrultusunda uygun görülen proje konularının teknik ve mali yönden desteklenmesidir amacımız. Bu yüzden Başkanlığımızca çeşitli konularda tip ve özel projeler hazırladık. Bunlardan bazılarını paylaşmak istiyorum:

Bunlar, ortaklar mülkiyetindeki tip projelerimiz, damızlık sığır yetiştiriciliği, besi sığırcılığı, damızlık koyun yetiştiriciliği, arıcılık, seracılık ve kültür mantarcılığıdır.

Ayrıca kooperatif mülkiyetindeki tip projelerimiz de bulunmaktadır. Bunlar merkezi süt sağım tesislerimiz, zeytinyağı fabrikalarımız, zeytin salamura tesislerimiz, soğuk hava deposu, çeltik işleme tesisi ve halıcılık projelerimizdir.

Bu yıl Bakanlığımızca tarımsal amaçlı kooperatiflere kullanılacak kredilere ilişkin yönetmelikte yapılan yeni düzenleme ile desteklenen kooperatiflerden ortaklarının tamamı veya büyük çoğunluğu kadınlardan oluşan kooperatiflere öncelik vermesi için bir çalışma başlattık. Bu yönetmeliğimize bu maddemizi koyduk. Bakanlığımız bünyesinde ortaklarının çoğunluğu ya da tamamı kadınlardan oluşan 37 adet kooperatifimiz mevcuttur şu an için. Bunlardan 20 tanesi finansal olarak desteklendi ve proje uyguladılar. Kalan 17 kooperatif ise şu an kimi uygulama yapmak için bekliyor sırada, bazıları da vazgeçti, şu an kurul olarak devam etmekte. Ben bunlardan örnekler hazırladım size. 20 tane kooperatifimiz var şu anda. Bunlar özellikle Eskişehir Sarıcakaya'da uyguladığımız seracılık bizim örnek projemizdir. Gerçekten başarılı bir işletme. Tamamı kadınlardan oluşmaktadır.

BAŞKAN – Yine kalkınma ajansının da desteği var galiba.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ AYLİN ÇETİN – Evet, onlar da var. Hatta geçen yıl Japonya'ya gittiler.

Gene Eskişehir Mihalgazi' de böyle bir işletmemiz var.

Genelde kadınlarımız hayvan yetiştiriciliği üzerinde duruyorlar, koyunculuk, damızlık sığır yetiştiriciliği ve seracılık. Eskiden el sanatları da çoktu ama şu an için artık yavaş yavaş önemini yitiriyor. Biraz canlandırmaya çalışıyoruz.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Bu O 50x25 filan nedir?

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ AYLİN ÇETİN – 50 aileye 25 koyun. Yani bizim projelerimiz 30x50. 50 kişiye 25 koyun veriyoruz, 70 kişiye 2 süt sığırcılığı. 50x50 koyun yetiştiriciliği. Ben aslında ayrıntıya girmedim, daha önce slaytımdaydı da. Aile başına verdiğimiz koyun sayısı, hayvan sayısı onlar.

Plastik serada da mesela Sarıcakaya'da 71 aileye 500'er metrekarelik sera planladık, o şekilde yürüttük projelerimizi.

Bu slaytta da kurulmuş fakat henüz proje aşamasına gelmemiş kooperatiflerimiz var. En son Şanlıurfa'da bu ocak ayında bir kooperatif kurduk, Şanlıurfa merkez Tülmen köyünde. Sadece kadınlardan oluşan 30 kişilik bir kooperatifin kuruluşunu yaptık. Şu an için proje konularını tam seçemediler, karar veremediler. Onları yatırıma almayı bekliyoruz. Tabii bütçemiz de kısıtlı olduğu için mecburen bu kooperatifleri sıraya koyuyoruz, sıra geldikçe, bütçe oldukça bunları destekliyoruz.

Kırsal kalkınmada önemli olan ve kırsal alana yaşayan kadınlarımızın sosyal ve ekonomik statüsünün yükseltilmesi, onların tarımsal kalkınma içindeki rollerinin artırılabilmesi için Bakanlığımızda Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı var. Burada da kırsal alanda kadın çalışma grubu faaliyet göstermektedir. Bu grup 2008 yılında kırsal alanda kadın çalışmayı ve ardından dokuz tarım bölgesinde yapılarak tanımlanan bölgesel çalıştayların çalışma gruplarından biri de kırsal alanda kadının istihdamı ve örgütlenmesi olmuştur. Burada önemli bölgesel sorunlar, görüşler ve stratejiler ortaya koymuşlardır. Bu yıl da, 2012 yılında kırsal alanda kadının güçlendirilmesi eylem planı taslağı hazırlanmıştır. Bu kurumların görüşlerine sunuldu. Şu an için son aşaması verilecek. Herhâlde bu bittikten sonra sizlerle de paylaşılır büyük ihtimalle bu şeyi de. Önemli sonuçlar vardı bunlarda.

Bizim karşılaştığımız temel sorunlar şu şekilde: Ülkemizde örgütlenme aşamasında birçok bürokratik güçlükler ve mali külfetlerin karşılanması gerektiğinden, kadınların destek almada örgütlenmeleri zorlaşmakta, örgütlenme sırasında ve var olan örgütler içerisindeki erkek egemenliği nedeniyle kadınların aktif rol alması oldukça zor olmaktadır. Var olan üretici örgütlerinde ortaklar arasında bölünmüşlük görünmekte, birlik, beraberlik ve güven sorunu yaşanmaktadır. Bu da ekonomik anlamda etkili bir yapılanmaya engel olmaktadır. Bazı bölgelerimizde aynı konuda çalışan çok sayıda tarımsal amaçlı örgütler bulunmakta, bunlar da kirliliğe yol açtığından, yeterli faydayı sağlayamamaktadırlar.

Çözüm önerilerinde ise: Örgütlenme öncesi eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının şart olmasını düşünüyoruz. Yapılacak eğitimlerin güncel, uygulamaya dönük, motivasyon sağlayacak şekilde, uzman kişilerce yapılması, kadınların ve erkeklerin farkındalık düzeylerinin artırılarak aktivitelerini engelleyecek unsurları sorgulayabilmeleri sağlanmalıdır. Örgütlenmenin önündeki bürokratik engellerin kaldırılması, kuruluş sırasında kadınların belli maliyetlerden muaf tutulması sağlanmalıdır. Özellikle bunu Urfa'da da yaşadık, yani bir kooperatifin kurulması 3, 4 milyarı buluyor. Kimse buna yanaşmak istemiyor. O yüzden biz de var olan bir kooperatifi kadınlara devrederek bu masraftan onları uzak tuttuk.

Var olan kooperatiflerde kadın temsiline artırılması için kota uygulaması şartı konulabilir. Örgütlenme açısından, var olan başarılı örneklerin gösterilmesinde fayda sağlayacaktır.

Çeşitli teşviklerle kadınların örgütlere üyeliği de desteklenmelidir. Kooperatif ortaklarının ortak kullanımına açılacak olan üretim tesislerine ihtiyaçları için kamu arazilerinin bedelsiz tahsis veya satın alma ya da kiralama bedellerinin sübvansede edilmesi sağlanmalıdır. Doğru projelerle kadınların katılımı sağlanarak aile ve sosyal çevrenin de geliştirilmesi sağlanmalıdır. Kooperatiflerde asıl amacın ekonomik olduğu vurgulanarak eğitimler gerçekleştirilmeli, birlik ve beraberliği geliştirecek faaliyetler planlanmalıdır. Kooperatiflerde bölgenin yapısına göre çalışma alanlarındaki kısıtlamalar kaldırılmalıdır. Aynı kooperatifin ortak sayısının artışına göre faaliyet alanları çeşitlendirilmelidir.

Saygılarımı sunarım, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Değerli milletvekilleri, şimdi soru-cevap bölümüne geçelim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – İsterseniz, kısa vadede ne yapılabilir hızlı bir özetleyim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tamam. Milletvekillerine söz vermeden önce o zaman size söz vereyim.

Buyurun Sayın Asan.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Birçok bilgi anlatıldı. Şimdi, kısaca, hızlı, kısa vadede -uzun vadede yapılacak çok şey var da- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak, kısa, hemen, yapılacak pratik yedi tane nokta var.

Birincisi: Kadın kooperatiflerini ayrı bir kimlik olarak tanımak. Bu da zaten Anayasa'daki kadınlara pozitif ayrımcılık sunan ilkeye de uygun düşecektir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda kadın kooperatiflerinin ayrı bir kimlik olarak tanımlanması ve mevzuatın ona göre yeniden düzenlenmesi.

İkincisi: Yine, Kooperatifler Kanunu'nda (c) bölümü madde 65, 66 ve 67'de denetçiler mekanizması mevcut. Ama bu denetçiler mekanizması eğer danışmanlık sistemi yoksa kadınların işini çok zorlaştırıyor. Onun için, oraya "danışmanlık sistemi kurulur" şeklinde bir cümlenin girilmesiyle hem bilinci hem duyarlılığı hem bilgiyi ve kooperatifçilik nasıl yaptırılıp, devam ettirilip nasıl başarıya ulaşılacağını da kadınların öğrenmesi açısından çok kolay olacaktır.

Üçüncü nokta: Kadın kooperatifleri için sosyal güvence işlemleri, burada bir kolaylık sağlanması. Kadınların emekliliği, sosyal güvencesi için bir sistem geliştirilmesi. Çünkü şu anda 3 kişi sigortalı olamıyor, yani yönetim kurulu üyelerinden 3 üye sigorta

kapsamına alınmıyor. Onun nedeni de bir türlü anlayamadım, anlattılar, anlattılar anlayamadım. Onun için bunların da mutlaka sigorta kapsamına alınması. Niye alınmıyor, alınması gerekiyor mutlaka.

Dördüncüsü: Kırsal kalkınma kooperatiflerini biliyorsunuz Tarım Bakanlığı, demin de sunumlarda anlatıldı, desteklemekte ve her yıl ödeneklerden bir bölümü tarım kooperatiflerine direkt aktarılmakta. Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca da kadın kooperatiflerine aynı desteğin ve ödeneğin yüklü bir şekilde, yine pozitif ayrımcılık ilkesine uygun bir şekilde verilmesi.

Beşincisi: Kuruluş giderleri, yani bu ticaret odasına ödenen aidatlar, sermaye payları, bunların azaltılması ve mevzuata da yansıtılması. Bu da önemli.

Altıncısı: Kadın kooperatifleri için vergi muafiyeti, bu da çok önemli. Yine bu da kadınlara pozitif ayrımcılık ilkesiyle de uyumlu olacaktır.

Yedincisi: Anne-çocuk destek merkezi ya da çocuk kreşi işleten kadın kooperatiflerine hazineye ait mekânların ücretsiz olarak tahsis edilmesini sağlayacak bir düzenleme.

Yani biz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak, kısa vadede hemen -yani uzun vadede yapılacak şeyler çok detaylı bir şekilde sunulabilir ama- kısa, acil eylem olarak bu yedi noktayı öneriyoruz.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Kurulması aşamasında bir muafiyetin, bir de vergi muafiyetinin sağlanması.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Vergi muafiyetinin sağlanması. Böylece kadın kooperatiflerinin mevcut, şu anda zaten sistemde sorunları bunlar. Bunları giderici eylemler de bunlar, ama genelde kooperatifçiliğin sorunları... Onları da zaten... Kanun hazırlarsınız, biraz zaman alır, daha detaylı çalışılabilir.

Şimdilik bizim önerilerimiz bunlardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü milletvekillerimize vereyim.

Sayın Akova, buyurun.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Hakikaten, Bakan Yardımcımız çok güzel, yedi tane konuyu dile getirdi. Yani bu toplantının en somut neticesinin de bu olduğu kanaatindeyim.

Şimdi ben, Kooperatifler Genel Müdüründen bir iki konuyu çok kısa, hemen soracağım, ondan sonra da soruma geçeceğim. Bir olay anlatmak istiyorum.

Şimdi, hangi tarihte Belediyeler Birliğine yazı yazıldı, onu merak ediyorum. Burada il müdürlüklerimize, kadın kooperatiflerine, bu ana sözleşmeye göre kurulmaları talimatlanmıştır. Bunun hangi tarihte olduğunu, ayrıca Belediyeler Birliğine de hangi tarihte desteklenmesi için yazı gittiğini merak ediyorum ve onları soruyorum.

Bir de, üçüncüsü: Hazineye ait arazilerin kreş için verilmesi konusuna ben bir ilave daha yapmak istiyorum. Kadın, çevre ve işletme kooperatiflerine yer tespiti, tahsis çok önemli. Belediyelerimizin bu kooperatiflere pozitif ayrımcılık yaparak bir yer vermeleri gerekir. Çünkü kadınlar kuruluş aşamasında çok zorlanıyor, zaten paraları yok ceplerinde. Açıkçası aile bütçelerine, ekonomilerine katkıda bulunmak için böyle bir kooperatif kurup bir çalışma niyetiyle ortaya çıkıyorlar. Kuruluş aşaması çok zor ve insanları neredeyse vazgeçiriyor.

Ben kendim de yaşadığım olayları anlatmak istiyorum, örnek olsun Genel Müdüre. Yani masa üzerinde bir şeyler yazmak kolay da fiiliyat, uygulama çok farklı. Onun için, mutlaka...

BAŞKAN – Prosedür oldukça sade...

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Tabii, kısa, sade, kolaylaştırıcı, net, somut öneriler getirmemiz lazım. Nedir? Nasıl kreş için hazineden yer verilebiliyorsa, bu kadın, çevre ve işletme kooperatiflerine belediyelerimiz yer tahsisi yapabilir. Burada bir pozitif ayrımcılık...

BAŞKAN – Onların iş birliği yapabilmesinin protokolü var ama bunun hiç kimse farkında değil. biz orada belediyeleri de gördük, kooperatifleri de gördük. Öyle bir birliktelik olabilse onu becerip zaten sorunu açacaklar ama bunu bilmiyorlar, arazi bunu bilmiyor.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Tabii, tabii. Yani mevzuat bilinmiyor.

Bakın, ben bundan belki bir bir buçuk sene evvel, Burhaniye’de bir kadın kooperatifi kurulması yolunda kadınlarımıza bir öncülük yapmak istedim. Önce gittik Ticaret Odasına. Şimdi, biz normal kooperatifi biliyoruz, şirket kurmayı biliyoruz, ama dediler ki: “Kadın kooperatifi farklı.” “Nasıl yapacağız farklıysa, elinizde bunun bir örneği var mı?” Örnek için gittim Burhaniye Ticaret Odasına “Bizde yok. Balıkesir İl Ticaret Müdürlüğüne gideceksin.” dediler. Balıkesir İl Ticaret Müdürlüğüne gittim “Diğer kooperatiflerin örnekleri var bizde ama kadın kooperatifleri Bakanlığa bağlı, Bakanlığa gideceksiniz.” dediler. Hiç üşenmedim, geldim Ankara’ya, Bakanlıktan örnek aldım, gittim. Neyse onların istedikleri düzeyde biz evraklarımızı tamamladık. Bekliyoruz gelmiyor cevap, bekliyoruz gelmiyor. Yine kalktım geldim. Noterin yaptığı bir muamelede bir eksiklik varmış, o zaman Bakanlık lütfen, iki satır bir yazıyla “Bu kadın kooperatifine dönecek, evrakınız şurasında bir eksiklik var...” Biz noterin yaptığı bir hata yüzünden, zaten noter parasını zor ödeyen kadınlarımız... Ondan sonra ben cebimden ödedim, ikinci bir noter masrafı yaptım. Yani noterin de bunu bilmesi gerekir. Noter bilecek, ticaret odaları bilecek, il müdürlükleri bilecek. Yani kadın kooperatifi kuran kadınlarımız zaten bu konuyu biliyor.

BAŞKAN – Arazide bilgi eksikliği çok fazla.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Arazide koordinasyon eksikliği var, bilgi eksikliği var.

Ben, hakikaten, 2 kere, 3 kere, Çayyolu’ndaki bakanlıklara geldim ki nasıl kuracağız bu kadın kooperatifini diye. Zaten 2 kere noter masrafı ödedim. Yani masraflar yüksek. Kadınlarımız neredeyse başarken vazgeçecekler. Yer tuttular, kirayı ödeyemiyorlar.

Onun için, yani ben Milletvekilimin görüşüne katılıyorum, hani böyle çok güzel, kâğıt üzerinde her şeyi yapıyoruz da uygulamada kadınlar, kolaylaştırıcı, net, somut... Bakan Yardımcım gibi, Sayın Genel Müdürüm, biz kolaylaştırıcı şeyler istiyoruz kadınlarımız için, kooperatiflerimiz için. Ben o kadın kooperatifinde çok yoruldu. Daha da çok başarılı oldular, hâlen de daha toparlayamadım kadınlarımızı.

Bir de ben, hangi tarihte Bakanlığın ile talimat verdiğini, bir de Belediyeler Birliğine nasıl talimat verildiğini merak ediyorum.

BAŞKAN – Belediyeler ve il özel idareleri nasıl ortak oluyor, onu bir açıkla mısınız. Onunla ilgili yazı, duyuru ne zaman yapıldı, yürürlükte mi? Arazi bununla ilgili bir bilgi bilmiyor, evet.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Şimdi, bu çalışmayı yaklaşık bir yıl önce yaptık. Belediyelerin tam tarihini şu anda hatırlamıyorum ama onu gerekirse daha sonra iletim ben size, bir yıl oluyor aşığı yukarı. Örnek ana sözleşmeleri il müdürlüklerinde, bu kooperatiflerin kuruluşunda engel bir şey yok, kuruluyor, hatta kurulması lazım. Fakat bazen şöyle talepler gelebiliyor: Ana sözleşmede değişiklik isteniyor.

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – “Yok bizde” dediler.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Ne zaman mesela bu oldu?

AYŞE NEDRET AKOVA (Balıkesir) – Bir buçuk sene falan olmuştur.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – O zaman belki örnek, ana sözleşmeden önceki tarihe denk geliyor ama şu anda ona engel herhangi bir şey yok. Yalnız, illa il müdürlüğünden de almanıza gerek yok, bizim web sayfamızda var, oradan indirilmek suretiyle notere tasdiki, ticaret siciline tesciliyle bu iş kurulabiliyor. Yani bir başka yere gitmeye de gerek yok.

İl müdürlüğümüz... Şu anda gerçi bizim ticaret il müdürlüklerimiz kurulmadı. Eski il müdürlüklerimiz aracılığıyla bu hizmetler yürütülüyor. Dediğim gibi, Bakanlığa sizi yönlendirmesinin gerekçesi belki o tarihten önceki bir tarihe gelmiştir, ona bir bakmamız lazım.

BAŞKAN – Sayın Küçük...

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Benim de Beyefendi’ye bir sorum olacak.

Gördüğümüz kadarıyla bu kadın kooperatifinde en büyük sorunlar, bu kooperatiflerin yaygınlaştırılması ve en önemlisi sürdürülebilir olması. Bu konuda bu sorunları aşmak için gerek merkezî idareden veya mahallî idarelerden yeterli desteği alabiliyor musunuz?

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI KOOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRÜ İSMAİL KALENDER – Şimdi, bu yönde gelen talepler oldukça tabii bunu biz gündemimize almak durumundayız. Gelen taleplerin belediyelerce karşılanmadığına ilişkin birkaç istisna dışında bize yansıyan bir şey yok ama olursa, biz Genel Müdürlük olarak ilgilenmek için hazır olduğumuzu ifade edebilirim.

BAŞKAN – Sayın Toprak...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben başka bir konudan bahsetmek için, hakkım yanmasın diye bastım. Yani bu mesele bittikten sonra bir şeyler söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun Sebahat Hanım.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, bu kooperatifler meselesi şimdinin gündemi değil, aslında yıllardır özellikle kadın örgütleri hep bu kooperatiflerden falan bahsetti. Sayın Vekilimizin de ifade ettiği gibi, çoğu zaman da böyle bürokratik engellerle karşılaştıkları için yarım bırakıldı. Ama mesela, biz kendi deneyimlerimiz açısından, yerel yönetimler açısından her belediyemizde neredeyse kadın kooperatifi var, aslında buna engel yok. Daha çok kadınların gerçekten hem istihdama katılması hem kadınlara yönelik sorunların, özellikle kadına yönelik şiddetin önlenmesi, kadınların el emeğinin geliştirilmesi konusunda en azından kendi bulunduğumuz belediyelerde bu şeyleri yapmaya çalışıyoruz ama, dediğim gibi, bunlarda sıkıntılı sorunlar da var. Her belediye yapıyor mu bilmiyorum tabii, Türkiye genelinde bütün belediyeler bu işi yapıyor mu? Bizde de daha çok kadın belediye başkanları bu konuya daha çok önem veriyor. Bundan sonrası açısından yine Aile ve Sosyal Bakan Yardımcısı arkadaşımızın söylediği çok önemli, yani maddeler hâlinde, neler gerekiyor, bu pozitif destek vermek açısından biz de destekliyoruz. Ama bu sadece bir planlamadan öteye gitmeli. Şimdi bir planlama anladığım kadarıyla. Bunu daha uluslararası düzeyde ve yasal olarak yeniden bu mevzuatı düzenlemek, önündeki engelleri kaldırmak kooperatifçiliğin, aynı zamanda da aslında kadınlara yeni bir alan açmak. Yani mevcut olanın uygulanmayan ya da sorun alanlarını gidermek bu açıdan olumlu. Ancak, mesela bazı şeylere dikkat etmek gerektiğini düşünüyorum. Mesela kadın kooperatiflerinin çalışma alanları konusunda alanlardan birisi de özürü eğitimi ve bakımı diye. Mesela “özürü” kelimesini genelde engelli arkadaşlarımız çok kabul etmiyor. Özür meselesi problemleri bir dil. Dolayısıyla buraya...

BAŞKAN – Eski hazırlanmış bir rapor olduğu için...

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ama yine de “engelli” veya “sakat” kelimelerini kullanmak daha anlamlı. O açıdan bunu yeniden gözden geçirirsek iyi olur diye düşünüyorum.

Diğer bir konu: Tabii, benim hep itiraz ettiğim bir konu, kadınların sadece sosyal politikalar üzerinden ele alınması ya da çocuk bakımı, engelli bakımı, yaşlı bakımı, el becerileri gibi, yani sadece kadınlık işleri. Kadınlık ve erkeklik rollerini tanımlarken daha çok kadınlara bu tip işlerin verilmesi hep benim açımdan eleştiri konusudur. Bunu da ifade etmek istiyorum ama yine de bunu yaparken bile bir dili ifade etmek iyi olur.

Benim bir sorum olacak, Sayın Bakan Yardımcımıza sormak istiyorum: Mesela bu yedi öneriden birisi olan bazı yerlerde hazineye ait yerlerin ücretsiz olarak tahsis edilmesi konusu yerel yönetimler açısından da geçerli mi, sadece il özel idaresi açısından mı bunu söylediniz? Yerel yönetimler bu olanağı kullanabilecek mi? Mesela bir yerde yer açmak istiyor, kreş açmak istiyor, bu konuda yerel yönetimlere de bu yetkinin verilmesini düşünüyor musunuz, yoksa genel bir şey mi? Merak ettim bunu.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN AŞAN – Tabii, yerel yönetimler de buna dâhil, yani sadece il özel idaresi ve valilik değil. Hazineye ait mekânların eğer belediye destekli kadın kooperatifleri... Ama bizim önerimiz, tabii, bu hani birincil... Konuşmama başlarken de bir çerçeve çizdim. Bu çocuk bakımını özellikle ya da engelli bakımını daha ucuz, daha yaygın hâle getirebilmek için yeni bir mekanizmaya... Kadın kooperatifleri de işte bu mekanizmanın altyapısını oluşturabilir, onlar bu şekilde kullanılabilir.

Kısaca şöyle diyelim değerli arkadaşlar: Kadınlar olarak en iyi yaptığımız işler, çocuk bakımı, yemek pişirme. Onu bile erkekler kapmış, ondan para kazanıyorlar. Şimdi, kadın kooperatifleri yoluyla biz kadınlarımıza bu gücü, kuvveti ve desteği vermemiz gerekiyor ki en kolay yapabildiği... Her şeyi yapabiliriz yani. Bu söylediğimden farklı bir şey algılanmasın. Ama ne kolay yapabildiğimiz işlerde bile biz bunu bir gelire ve ekonomiye dönüştüremiyoruz. Kadın kooperatiflerini bu şekilde, yeniden yapılandırılmayla beraber ve önündeki engelleri, yani mevcut sistemde önündeki engelleri gidermek. Onlardan bir tanesi de, demin bahsettiğim gibi, hazineye ait mekânların kadın kooperatiflerine tahsisi ve bunun içinde tabii ki yerel yönetimler de yer almalı.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle böyle bir toplantı için teşekkür ediyorum. Değerli arkadaşlarım sunumlarını da güzel yaptılar, hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim.

Birkaç şey aklıma takıldı, onları sormak istiyorum:

Bir: "Geleneksel keşe" diye, keşe imalatı gibi bir şey vardı. Acaba o keşe midir, keçe midir, nedir? Keşe diye ben bir şey duymadım ama orada acaba sunumda bir eksiklik mi var? Birincisi o.

İkincisi: Bu kadın kooperatiflerinden kadınların haberi var mı? Yani bütün mesele bu. Ben Türkiye'de bu kadın kooperatiflerinin kurulduğunu ve bu kadın kooperatiflerinin Türkiye'de ayrı olarak desteklendiğine ilişkin kamuoyunda hiçbir şey duymadım. Özür diliyorum, yani bu konuyla ilgili herhangi bir TV programı, tanıtıcı kamu reklamı gibi şeyler neden yapılmıyor, onu soracağım. Yani kadınların kadın kooperatiflerinden haberi var mı?

Sonra, ayrılan kaynak, kredi miktarı ne kadardır, bunun toplam miktarı nedir, bilen var mı?

Bir de son olarak: Denetim yapılıyor mu? Kadınlara böyle bir ayrıcalık yapıldığını öğrenen erkekler kendi eşlerini koyarak, arka planda gerçekte erkeklerin yönettiği bir olay var mı? Olabilir, böyle bir şey düşünülebilir. Bununla ilgili de bir denetim var mı? Onları soruyorum.

Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Sayın Vekilim, konuşmamın başında "Adım Adım Anadolu" diye bir projeden bahsetmiştik. Biz şimdi şehir şehir gezerek, sadece kadın kooperatifçiliğini değil, mesela İŞKUR'un imkânlarını, KOSGEB'in imkânlarını, bizim Bakanlığımıza bağlı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün kredi imkânlarını... Mikro kredi, kadın kooperatifçiliği, bir de girişimcilikle ilgili çok detaylı bir programımız var ve gittiğimizde sadece sorunlardan bahsetmiyoruz. Mesela bu imkânlardan hizmet almış kişiyi örnek olarak gösterip, daha sonra ilgili görevli, mesela İŞKUR Genel Müdürü kalkıp beş slaytta adım adım nasıl başvurulur, nasıl yapılır, hangi kurslar var, ne şekilde faydası var şeklinde, çok kısa bir şekilde bilgilendirme. Hemen arkasından KOSGEB kredileri; nasıl başvurulur, nasıl alınır, nasıl faydalanılır, şartları nedir şeklinde hem rol modellerini gösterip hem arkasından bilgiyi verme şeklinde çok detaylı bir şekilde kampanyayı başlattık. Yani şu anda...

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Gelenler haberi olanlar, haberi olmayanlar ne yapacak? Kaç kişinin haberi oldu? Kim haber veriyor?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Şimdi mahalle mahalle gezeceğiz tabii ki. Şimdi, zaten Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün bize bağlanmasıyla beraber icracı bir bakanlık olmasının farklarından biri bu. 98 yılında kadın kooperatifçiliği ilk kez duyulmaya başlamış, 2000'li yıllarda bir hareket kazanmış, hâlâ devam ediyor, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından da bilgilendirme devam ediyor ancak yeterli değil. İşte mevcut yapıdaki demin de bahsettiğimiz o yedi alandaki sıkıntılar giderildiğinde, onların önü açılacak. Bir şey öneriyorsunuz ama dikenli bir yol. O yolun bir kere düzeltilmesi, destek mekanizmaları... Demin de bahsettiğiniz eğitim ve danışmanlık, bu çok önemli. Bu sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada tartışılan problemlerden bir tanesi. Ben Dünya Bankasının Danışma Kuruluna katıldığım, çeşitli ülkelerde, bu krediler ve tanınan imkânlar eğer eğitimle ve danışmanlık hizmetiyle beraber yapılmadığında çok iyi sonuçların alınmadığından bahsediliyor. Yine sizin bahsettiğiniz gibi "Hani kadın kooperatiflerine siz ayrımcılık tanıyorsunuz. Peki, arkada onları kullanıp bu işi yapan erkekler olabilir mi?" Tabii ki o da iyi bir denetimle beraber. Oluyor da zaten bazı ülkelerde ve bizim ülkemizde de bu tür vakalara rastlandı ama kadının eğer siz eğitimi iyi verirsiniz, iyi eğitirseniz ve iyi de denetlerseniz bu çok başarılı olan bir mekanizma. Yani Birleşmiş Milletlerin de bir sözü var: "Kadın balık tutmayı öğret, köyü doyursun." Böyle bir şey de var. bir de kadınların şöyle bir özelliği var: Aldıkları kredilerin neredeyse yüzde 99'unu tamamıyla geri ödüyorlar, hiçbir sıkıntı yok. Erkeklerle verilende yüzde 60 geri dönüşüm var. Kadınlar yüzde 100 oranında diyebilir yani, yüzde 1'lik bir sıkıntı var. Güvenilir de müşteriler. Onun için buna çok önem vermemiz lazım. Ülkemizin gelişimi, ekonomik gelişimi zaten bununla çok çok ilişkili. Hep beraber yapısal sorunları da çözerek biz inşallah güzel bir çalışma yapabiliriz beraber.

Kredi miktarlarıyla ilgili, Sayın Genel Müdürüm belki bilgi verir ama bizde mesela, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün vermiş olduğu kredilerin sadece 11'i kadınlar tarafından kullanılıyor. Şimdi, bunun az olduğunu görünce, biz, demin bahsettiğim projeye beraber de ek bunu canlandırma, bilgilendirme, köy köy, mahalle mahalle, ev ev dolanarak, farkındalığı artırma. Bir de kullanılan rol modeller çok önemli. Yani genelde, mesela beni alıp götürürseniz veya milletvekili olarak birimizi götürseniz, kişinin, kadının onu rol model olarak alması çok zor, çünkü çok uzak görüyor hedefi. Ama kredi almış, bir salça fabrikası kurmuş 7 kadını götürdüğünüzde, heyecanlanıyorlar, çünkü yapabilir. Bir de sıkıntılarını da gösteriyorsunuz, diyorsunuz ki: "Bu yolda şu problemler de olabilir, ama bunların aşımı şu şekilde sağlanır: Danışmanlık hizmeti verebiliriz, buraya başvurabilirsiniz, şuna başvurabilirsiniz..."

KOSGEB'in geliştirmiş olduğu projeler, danışmanlık merkezleri var özellikle kadınlara. şu anda yedi tane ama onun sayısını artıracaklar. Yani bunlarla beraber mekanizmayı güçlendirebiliriz.

GÜRKAT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Ben teşekkür ederim.

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KREDİLER VE ÖZEL PROJELER DAİRESİ BAŞKANI YAVUZ ER – Bakanlığımız il müdürlükleri vasıtasıyla eğitim çalışmaları yapıyor. Yalnız, kırsal alanda kadınları ikna etmek çok zor, çünkü eşlere bağımlılık var. Kooperatiflere kredi verme uygulaması 1968 yılından beri devam etmekte fakat şu ana kadar 37 tane kooperatif kurulmuş. Bunlar da bu bölgenin siyasi otoritesi ya da üst bürokratlar tarafından teşvik edilmiş, kurulmuş, fakat faaliyetlerine devam edemiyorlar. 20 tanesi kredi almış, bayanlar kredi almış ama faaliyeti erkekler devam ettiriyor, böyle olunca da kadınların kırsal alanda sosyal hayatta ve ekonomik hayatta yer almaları için farklı şekilde değerlendirmesi gerekiyor, sadece kooperatifçilik mantığıyla bakılmaması lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kaynarca...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Baőkkanım.

Ben bir tespit, bir de öneri sunmak istiyorum sadece.

Öncelikle, Sayın Aşkın Asan Hocamın bahsettiği yedi madde bizim pratikte uygulamaya gittiğimiz yerlerde karşılaştıklarımızın cevapları. En basit Burhaniye'ye gittik. Mesela Balıkesir'deki o kooperatif örneği buna o kadar açık ki, mesela orada bize ne demişlerdi? Direkt, vergi muafiyeti olsun, kuruluş giderlerimiz azalsın... Hemen hemen Aşkın Hocamın bahsettiği tüm maddeleri oradaki kooperatifteki kadınlarımız bize dillendirmişti. Bu Bakanlığımız adına, az önceki Tarım Bakanlığındaki sunumdan da, gerçekten sevindirici. Ama ben alt kesimlerde, yani Bakanlıklarımızın yerel yapılanmasında da aynı teşvik sistemi, aynı destek sistemi ve dolayısıyla denetleme sistemiyle olacak ciddi bir hareketlenme ve aynı heyecanı taşıyacak yapının oluşmasıyla az önceki konuşmacılarımızın ifade ettikleri sorunların çözülebileceğine inanıyorum.

Basit bir örnek: İstanbul'da tarımsal alan çok fazla yok ama benim sorumlu olduğum ilçede -Çatalca'yı kapsıyor- yirmi altı tane köy var. Bu hafta sonu gittiğimiz üç dört köyün bir tanesinde çok girişimci bir hanımefendi sera yapılmış, normal, organik sistemini üretmiş. Hemen bakıyorsunuz altyapıya, özel idareden, kaymakam desteğinden, yani yine devletten bir şeyler yapmış. Altında 10-15 tane hanımefendi çalışıyor, kadınlar köylü. "Neden kooperatif yapmıyorsunuz, niye kooperatifleşmiyorsunuz?" dedim. Hemen o gittiğimiz hem Tokat hem özellikle Burhaniye örneğindeki kooperatif yapısıyla daha çok şey kazanıyor. "Gittik." dedi ama çok girişimci bir hanımefendi. Baktığınızda, az önce önümüze çıkan engellerin ciddi bir oranını çözebilecek yapıda. Yani benim bu önümüze çıkacak, kadınlar olmuyor, köylüler yapmıyor... Hayır, mutlaka içlerinde lider ruhlu bir iki tane çıkıyor. Bakın, bu anlattığım kadın 10-15 tanesinin ekmeğine vesile oluyor. Az önce Sayın Tuncel ifade etti, kadını sadece yemek yapan, tarımda olan, hayvancılık... Zaten diğer çözüyor onu. Mimarsa, mühendis, iş kadınıysa, gazeteciye o bir şekilde erkekler dünyasındaki yapısını buluyor ama buna el atmak, bu anlamda destek olmak gerekiyor. Dolayısıyla, bu tespiti yaptıktan sonra şunu çok rahat söyleyebilirim: KOSGEB'in de, İŞKUR'un da kredi ve mikro kredi sisteminde de çok ciddi çalışmalar var takdire şayan. Bunun Bakanlıkların yerel altyapısında da... Mesela anlattığımız ilçe 100 bin, 200 bin nüfuslu ama Anadolu çok daha farklı. Yani ben İstanbul'dan bahsediyorum. Ama Güneydoğu'da, Doğu Anadolu'da, İç Anadolu'daki yapılanmada buna daha çok ihtiyaç var. Dolayısıyla, ben bir taraftan da bu anlattığımız hem denetim, teşvik, destek ve devamındaki denetleme sistemiyle birlikte yerel mekanizmaların çok iyi güçlendirilmesi, o anlamda da hem danışmanlık hem eğitici hem gidecek, kolundan tutacak bak sana bu engeller çıkacak ama bu... O zaman oluyor, çünkü kadın üretiyor. Saygıdeğer Hocam çok güzel ifade etti, kadın yüzde 99'unu gidiyor, yapıyor yani. Evlat bakıyor, çocuk bakıyor, sorumluluk alıyor, bir anda dört beş işi bir arada çok rahat yapabilecek kapasitede. Dolayısıyla, ben o yerel ayağı, yani bakanlıklarımızın resmî devlet ayağının yerel mekanizmalarının güçlenmesi, o heyecanı onların da taşıyacağı yapıya ulaşması gerektiğini düşünüyorum. Bunun altını çizmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kaynarca.

Sayın Çalık...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Baőkkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Kaynarca'nın özellikle vurguladığı konular benim de vurgulamak istediğim konulardı. Bakan Yardımcımız Aşkın Hocamızın aslında bugünkü sunumun son ve ana vurucu tarafı oydu. Yani bizim yaşama dokunmamız gerekiyor. Yaşama dokunabilmemiz için de çok önemli spesifik çözüm önerilerini bize sundu. Biz kadın kooperatiflerinin 88 olan sayısının 888'e nasıl çıkarabiliriz, bunun için de işi nasıl kolaylaştırırız, buna bakmamız gerekiyor. Buna bakmak için de bu yedi maddeyi uygulamaya geçmek için bakanlıklarımız burada. Dolayısıyla KEFEK olarak bizim üstümüze herhangi bir sorumluluk var mıdır? Yürütme sizsiniz, dolayısıyla, biz yasama ayağı olarak yeni bir yasa çıkarmak, yasayla düzenlenecek bir değişiklik değil, uygulamada yapılması gereken değişiklikler var. Bunlarla ilgili olarak da bakanlıklarımızın yeniden bu yedi çözüm önerisini oturup konuşup, varsa yasal düzenleme biz zaten hemen onun için hazırız, buradayız ve biz memnuniyetle, biraz evvel Tülay Hanım'ın söylemiş olduğu gibi, vergi muafiyetinden tutun kooperatifçiliğin ilk başladığı ana kadar buradayız ve elimizden geleni yaparız.

Şimdi, özellikle biraz evvel kadın kooperatifleri, Balıkesir gündeme geldiğinde, KEFEK'in ziyaret etmiş olduğu yerlerden bir tanesi Bursa'ydı ve Saitabat köyünde kurulan kadın kooperatifinin kuruluş amacına çok dikkat etmek gerekir. Onlar ilk 2000 yılında kurulurken şöyle bir şey tarif etmişlerdi, orada olan arkadaşlarımız hatırlayacaklar: "Biz bir erkek tarım kooperatifi kurulmuştu ve biz gittik, bir kadın üye olmak istedik ve 'Kadınlar buraya üye olamaz' dediler. Biz bunun üzerine eğer bizi üye yapmıyorlarsa biz kendi kendimize yeni bir kooperatif kurarız ve kendimiz üretiriz dedik." Dediler. 2000 yılında kurulan kooperatif şu anda Saitabat'ın turizmini, kültürünü, yemeğini ve istihdamını..."

BAŞKAN – Köylü Kadınları Dayanışma Derneği kurmuşlar, kooperatif değil, dernek kurmuşlar.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Evet, dernek.

Bunu niye tekrar hatırlattım? Özellikle kooperatifçiliğin kadınlar arasında yaygınlaşabilmesi için iyi örnekleri kamuoyuyla paylaşmak gerekir. Bu iyi örnekleri paylaşmak da bizim şu anda yürütmüş olduğumuz -yanımda o kampanyası- UNDP'yle yürütmüş olduğumuz kampanyalarda bu iyi örnekleri slaytlarla göstereyim demiştik. Bence bu iyi örnekleri ve kooperatiflerle ilgili bilgilendirmeyi de bu sunularımız esnasında yapabiliriz ve kooperatifi teşvik edebiliriz. Dolayısıyla ekonomiye de, istihdama da katkıyı bu vesileyle KEFEK olarak sağlamış oluruz. Yasamanın dışında tanıtım konusunda destek sağlamış oluruz.

Bir de son önerim: Bakanlarımızın da bu konuda mutlaka gündem yaratacak cümleleri kamuoyuyla paylaşmaları gerekir, farkındalık yaratmak ve kadın kooperatiflerinin kurulmasını sağlamak adına.

Teşekkür ederim başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, konuyu şöyle bir özetlersek: Hem bakanlıklar arasındaki koordinasyonun sağlanması, arzu edilen öneriler, tespitler ve bunların çözüm yollarıyla ilgili, uygulamayla ilgili yapılacaklar var, bir de yasal düzenlemeyle ilgili yapılacaklar var aslında. En azından siz dediniz ki Kooperatifler Genel Müdürlüğü olarak: "Vergi Kanunu'nda, yeni Ticaret Kanunu'nda, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda düzenleme yapılması gerekir." Veya Kooperatif Kanunu'yla ilgili yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğundan bahsettiniz. "Bu kooperatif kanununun düzenlenmesinde bu hususların daha detaylı ama süreç alacak bir kanun düzenlemesi." dediniz. Dolayısıyla kanuni olarak yapılacakların zamanlamasıyla ilgili bir sorun, bir de hemen adım atılabilecek durumlar var. Dolayısıyla bunların bir an önce hayata geçirilmesi için gerek Ticaret ve Gümrük Bakanlığımız gerek Tarım Bakanlığımız gerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, bugün sivil toplum ayağı kooperatiflerle ilgili kadınlar gelemedi ama bu konuda gerçekten bir başarı yakalanabileceği çok gerçek. Dolayısıyla bu konu üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu. Bugünden itibaren bu çalışmaların hızlı bir şekilde yapılmasını biz yakinen tabip edeceğiz, bize düşen kısmını bir an önce biz takip edeceğiz, bunu tekrarlayacağız. Dolayısıyla bir toplantı sonrasında da neyi, ne kadar yapabildiğimizi gene konuşalım. Biz de bölgelere gittiğimizde, özellikle tarımsal amaçlı kredi kooperatiflerinde kadın ayağının çok daha fazla olabileceğini düşünüyorum. Çünkü Türkiye'nin nihayetinde tarımıyla da çok önemli bölgeleri var. Burada kadınların çalışmaları var, emeği var ama bir katma değere dönmesinde sıkıntı var. Dolayısıyla katma değere dönüştürebilmek için kadın kooperatifçiliğinin, tarım amaçlı kadın kooperatifçiliğinin de bu konuda desteklenmesi, özellikle bir sürü reform var tabii tarımla ilgili. Bunların bilinçlendirilmesi, bilgilendirilmesi çalışmalarını, biz de bölgelere giderken hem tanıtıcı faaliyetler yapalım hem de kadınları bu noktada özendirilelim. Olumlu örnekleri götürelim ve onları motive edelim, bunların da kalkınmasına, oluşmasına imkân sağlayalım.

Çok teşekkür ediyorum ben sizlere.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Başkanım, derseniz biz beraber, bir araya gelip size kadın kooperatifi torba kanununu hazırlayalım, bir dahaki toplantıya onu getirelim bunları içeren. Siz onun üzerinden

hukukçularınızla, biz de tabii, hukukçularla çalışacağız, hep beraber çalışıp, sonra siz onları KEFEK olarak imzalayın, hemen verin, geçsin, hızlandıralım.

BAŞKAN – Tamam.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Tekliften ziyade bence tasarı hâline getirilirse iş daha kolay hâle gelir Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Biz herhâlde yazacağız, yapacağız, edeceğiz de... Geldik, size bilgi verdik. Sizin katkınız da Sayın Vekilim, hani KEFEK olarak imzalayın diyoruz. Ben şimdi değil, hani milletvekilleri sizsiniz bu yasayı çıkaracak, Meclis sizsiniz. Biz hazırlar, getiririz.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Bakanım, ben memnuniyetle. Teklif olması çok güzel bir şey ama tasarı olduğu anda yukarıdaki hâl çok daha hazır hâle geldiği için. Mesela biz kadına karşı şiddeti...

BAŞKAN – Çok katılmıyorum, çünkü bu Komisyonun görüşü olarak da çıktığı için tüm gurupların dolayısıyla...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Ben onun için çağrıldım buraya diye biliyorum, onun için geldik. Yoksa biz bunları yapıyoruz, yazdık, neredeyse bitme aşamasına geldi.

BAŞKAN – O da olabilir, o da olabilir ama bence bu şekilde olması daha uygun olur diye, en azından Komisyon üyesi arkadaşlar öyle düşünür diye tahmin ettim.

Çok teşekkür ediyoruz sizlere.

Bir dahaki toplantıyı en yakın ne zaman yapabiliriz o zaman? Meclis tatile girmeden bir kere daha toplantı yapalım, o kadar süremiz var.

Bir dahaki toplantımız 28'inde. 27'sinde Mecliste toplantımız var arkadaşlar. İşte, bu projelere ödül vereceğiz. 27'si çarşamba gününe sabahın rezerv koyun Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız. 27'si çarşamba günü, saat, on ile bir arasında burada, işte, bu tür projelere ödül vereceğiz, olumlu örnekler.

Kadın kooperatiflerinde de böyle başarılı olanlara ödül veririz, davet ederiz, yerinde gideriz, böyle örneklemeler... Dolayısıyla, bunları çalışın. Onları da bize getirin o zaman. O zaman, onları da bize bir gönderirseniz, onları da bir sunum olarak şey yapalım.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Başkanım, şimdi, başarılı örnekler önemli ama başarısız örnekleri de bence... Çünkü, başarısız örneklerden, biz, ne şekilde hareket edeceğimizi de çok iyi biliriz. Mesela, bakın bir tane size okuyayım şuradan, başarısız örnek: Sarıcakaya Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Eskişehir. Kooperatif Başkanı da Ütiye Tınaz. Bunlar gıda tarım ve hayvancılık il ve ilçe...

BAŞKAN – Ama burada, az önce -çok özür diliyorum- başarılı kooperatif örneği olarak sundular. Siz başarısız olarak söylüyorsunuz, öyle mi?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Hayır, hayır. Başarısızları da mutlaka tartışmalıyız ki, ne yapmamız gerekiyor? Uygulamaya yönelik neler yapmamız, neyi düzeltmemiz gerekiyorla onunla ilgili bir yol haritası belirleriz. Yoksa, hani, genelde -biliyorsunuz- hiç, başarısız örnekler konuşulmaz ama bence, böyle... Tamam, o zaman, ben bunu size dağıtayım. Orada, başarısızlıklar da var. Çünkü, niye başaramamışlar o da görünür ve böylece ne yapmamız gerektiğini de çok somut olarak görmüş oluruz.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ana başlıklarla...

BAŞKAN – Bitti mi?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Evet, dediler ki: "Vakit yok."

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ben çok kısa bir şey ifade etmek istiyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKAN YARDIMCISI AŞKIN ASAN – Genelde kocalardan kaynaklanıyor. Kocalar engelliyor onu...

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi, tabii, biz burada kooperatifleri konuştuk ve kadınlara yeni istihdam alanları falan tartışmayı... Ama, şöyle bir sorunumuz var yani KEFEK'teki arkadaşlarımızın bilgisi olması açısından: Örneğin, bir yandan da işten çıkartılanlar var yani en son, Türk Hava Yolları örneği yaşandı, bir yandan da Hey Tekstil işçileri... Mesela, Sayın Bakan Yardımcımız şöyle ifade etti, biz TÜSİAD'la da çalışıyoruz diye. Bildiğim kadarıyla Hey Tekstil'in sahibi Aynur Bektaş diye bir arkadaşımız.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – TOBB'da o.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – TOBB’da... Ya da orada... Yani, sonuçta, burada işten çıkartılanların çoğu da kadın ve direniyorlar ve onların şeyleri, hiçbir haklarını elde edememişler. Mesela bence KEFEK bu tip konulara da sadece hani, partiler olarak gidip, dayanışma, destek verme falan ayrı bir şey, bunu politik bir yaklaşım olarak ifade etmek, ama bu insanların sorunlarını çözmek gibi de bir sorumluluğumuz var diye düşünüyorum. Mesela bu konuda da ilişkisi olan arkadaşlarımızın, en azından bu işten çıkartılanların haklarını, hak ve özgürlüklerini verip, hani, bundan sonraki sürece, çünkü içeride paraları var bu insanların, sosyal güvenceleri ellerinden alınmış, bu konuda da bir çalışma yapmak, en azından KEFEK’in de kendisine bunu iş edinmesi önemli. Hani, yeni alanlar açıyoruz ama var olanlarda da kadınlar atılıyor, dışında tutuluyor. Bunlara dair de bir yaklaşımımız olursa, en azından bir not edersek iyi olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ben, çok teşekkür ediyorum sizlere.

Son sözü de Binnaz Hanım’a verip toplantıyı kapatıyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ben de bu sunumlar için çok teşekkür ederim.

Benim söylemek istediğim başka bir şey. Bu kooperatifçilik tabii özellikle tarımla uğraşan, kırsal alandaki kadınlar için önemli ama örnekte de gördüğümüz gibi -Öznur’un bahsettiği- başka yerlerde de olabilir yani kasabalarda, kentlerin belirli bölgelerinde falan, dolayısıyla ben de önemsiyorum ama şunu söylemek istiyorum: Türkiye’de bugün, bu, yani birazcık da Sebahat’in söylediklerine yakın bir şekilde, bizim bu Komisyonun konuşması gereken çok önemli birkaç tane mesele var. Bunların başında bu kürtaj meselesi geliyor.

Yani, bugün, topluma baktığımızda hakikaten yeni bir ayrışma noktası hâline geldi bu kürtaj işi. Dün bizim Bilim Komisyonu ve CHP’li KEFEK üyeleriyle bir sunum dinledik. Bunun bir tanesi profesör bir hanımdan, Hacettepe Üniversitesinde nüfus etütlerinde galiba, öbürü de bir jinekolog doktordan. Gerçekten çok ilginçti yani bu kürtajı çeşitli boyutlarıyla, hem sağlık boyutuyla hem de sosyal boyutuyla ikisi birden ele aldılar. Bir kere, bu 2 kişiyi -galiba Gürkut Bey dilekçe verdi size, dinleyelim diye- dinleyelim.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Nedret Hanım verdi.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bir kere onları dinleyelim ama, yani sadece dinleme meselesi değil. Onun ötesinde, ben, bunun, bu meselenin bu Komisyonda çok ciddi bir biçimde tartışılmasını... Çünkü, bu tek boyutlu bir mesele değil yani kürtaj meselesinin asıl önemli boyutlarından bir tanesi sosyal sınıflarla ilgili bir mesele olması. Dolayısıyla bunu burada muhakkak ve muhakkak tartışmamız gerektiğini düşünüyorum ve hatta bir görüş bildirmemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü bu Kadına Karşı Şiddet Yasası’nda şunu gördük ki, biz böyle, bu işlere zamanında girmezsek sonunda elimize bir metin geliyor, “Bir saat içinde bu metin hakkında...” üstelik de bir tali komisyon olarak nitelendirilip “Bir saat içinde bu metin hakkında görüş bildirin.” deniyor ve burada tartışılmadan, kadınları ilgilendiren çok ciddi sorunlar başka komisyonlara gidip ondan sonra da Meclise sunuluyor.

Şimdi, dolayısıyla bu kürtaj işini -gelebilir diye düşünüyorum, inşallah gelmez- muhakkak konuşmamız gerektiği kanısındayım. Dediğim gibi, önce uzmanı çağıralım, sonra bu konuda bir özel toplantı yapalım daha sonra da ben, Fatma Şahin’le, Sayın Bakanla bir toplantı yapmayı öneriyorum ve KEFEK olarak da...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Kürtajla ilgili sizin düşünceniz ne?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Kürtajla ilgili düşüncemi, böyle bir toplantı yaparsak... Ama çok uzar yani çok uzar, çok ciddi bir tartışmaya yol açar o şimdi. Onun için yani burada böyle kısaca bahsedeceğimiz bir mesele değil, çok uzun bir konu, onun için, ayrı bir... Yani bunun ahlaki boyutu var, sağlık boyutu da var, kadınları ilgilendiren boyutu var ve sosyal boyutu var, sosyal ve ekonomik boyutu. Onun için, bütün bu boyutlarıyla ele alıp tartışmamız lazım ve de bu sefer geç kalmayalım. Hakikaten, o, öbür şiddet yasasında geç kaldık, daha iyi çıkabilirdi diye düşünüyorum ben şiddet yasası, eğer zamanında biz hareket etseydik çünkü bakın, burada kadınlar çoğunlukta, mevcut olan erkek arkadaşlarımız da kadın sorunlarına duyarlı oldukları ve kendileri istedikleri için bu Komisyona girdiler. Oysa, mesela, o şiddet yasası Adalet Komisyonuna gitti, orada tek bir kadın var -bizden bir arkadaşı- üstelik de bu konulara vâkıf değildi yani son anda kendisine işte anlatıldı falan meseleler. Dolayısıyla bizim bunu ele almamız lazım, bu bir.

İkincisi: Burada arkadaşlar anayasa alt komisyonu taslak raporunu sunmuşlar, çok da kapsamlı bir rapor ama tabii, alt komisyonun önerileri hiç yok burada, şöyle bir baktım. Çağırdıkları uzmanların görüşlerini, olduğu gibi, yazılı olarak kâğıda dökmüşler, bu da çok çok yararlı ama, yani bu anayasa konusuna da -başladılar, 1’inci madde, 2’nci madde falan diye gitmeye- buna da bir an önce bizim bir kafa yormamız... Yani, anayasada kadın sorunları hakkında neler teklif edeceğiz? Komisyon bir kere önce bize bir sunum yapsın, onların görüşünü...

BAŞKAN – Onları yaptık Binnaz Hanım. Siz yurt dışındaydınız herhâlde...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Bu yapıldı mı, pardon.

BAŞKAN – İki hafta toplantı yaptık ve onu bağladık.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Peki, sonucunu nerede? Bunu bir yazılı olarak bildirseniz...

BAŞKAN – Onu size yollayalım. Medis Başkanımıza, grup başkan vekillerimize yollandı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yollandı mı?

BAŞKAN – Yollandı, hepsine yollandı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hay Allah, onu kaçırdığıma üzülüm.

BAŞKAN – Dolayısıyla kendi grup başkan vekillerinizden ya da alt komisyon üyesi arkadaşlardan alabilirsiniz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Üçüncü olarak -size daha önce de söylemişim- “Vardiya Biziz” diye bir grup var, tutuklu generallerin falan eşleri. Gelip beni gördüler ve bütün istedikleri, diyorlar ki: “Ne olur aracı olun, Kadın Erkek Komisyonuna biz bir sesimizi duyurmak istiyoruz yani bizi bir dinlesinler, başka bir şey istemiyoruz.” Şimdi, bunlar... Allah korusun, bizim de eşlerimiz tutuklu olsa, haksız bile olsa o insanlar, korumaya kalkarız yani “empati” diye bir şey var.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Bize gelmediler, sadece size mi geldiler?

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Vallahi bilmiyorum, bana geldiler, size niye gelmediklerini bilmiyorum.

GÖKCEN ÖZDOĞAN ENÇ (Antalya) – Bize de gelebilirler...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hayır, 50 kişiye gelmelerine gerek yok, benim aracılığımı istediler. Ben de söylüyorum. Yani, benim aracılığım ile sizlerin duyacağını... Sibel Hanım da ona olumlu bakmıştı “Olur, bir vaktimiz olduğunda çağıralım.” demişti yani cevap da bekliyorlar. Yani bir gün, bir saat ayırsak, bir saat, bir buçuk saat, dertleri neyse gelip anlatsalar iyi olur diye yani bizi istiyorlar kadın oldukları için, bunların hepsi bu generallerin eşleri.

BAŞKAN – Yani bir toplantı işi, tabii, Medis takvimiyle ilgili, sürelerle ilgili yani belki iki hafta süremiz var ama böyle gelip, bizden şey yapabilirler. Bir toplantı düzenlememiz belki mümkün olmayabilir ama bizle görüşmek için, böyle bir araya gelip görüşebiliriz, dinleyebiliriz onları. Onun için onları...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Yani niye? Her sabah ne yapıyoruz Allah aşkına? Bir toplantı yapabiliriz, saat onda, şimdi toplandığımız gibi, bir sabah da gene onda toplanabiliriz, bir şey yaptığımız yok.

SEDEF KÜÇÜK (İstanbul) – Formal olmayan bir toplantı yapabiliriz sizin odanızda.

BAŞKAN – Formal olmayan bir toplantı yapabiliriz. Bu sabah bir yarım saat geç açtık toplantıyı.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Formal olmayan da olabilir.

BAŞKAN – “Toplantı” dediğimizde de olmuyor yani sabah da erken. Kolay da olmuyor, bir sürü yazışması var. Evet...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Sayın Başkanım, ben, bir hatırlatmada bulunmak için söz istedim. 6-7 Temmuz, nasip olursa...

BAŞKAN – Onu söyledim başta...

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Çok özür diliyorum, belki birkaç dakika geciktiğim için duymadım.

Başka bir şeyi daha hatırlatmak istiyorum. Arkadaşlarımız, 6-7 Temmuzda KEFEK Başkanımız ve Birleşmiş Milletler UNDP’yle organize etmiş olduğumuz “Daha Adil Bir Dünya İçin Yanımda Ol” kampanyası 6-7 Temmuz Malatya’da yapılacak ve nasip olursa, Parlamentodaki diğer kadın milletvekillerimizi de KEFEK’le beraber davet etmek istiyoruz. Sizler de kendi grubunuzdaki arkadaşlarınızla bunu paylaşabilirsiniz.

Ben bu vesileyle söz aldım, 6-7 Temmuzun dışında da kadın vekillerimizi de orada görmek istiyoruz inşallah.

BAŞKAN – Şimdi, 27 Haziran çarşamba günü yapacağımız toplantıyı takvimlerimize not aldık. 28’inde tekrar bir araya geleceğiz, perşembe günü, kooperatiflerle ilgili toplantıyı tekrar yapıyoruz.

Şeyle ilgili özel bir toplantı yaparız, sağlık konusu... “Üreme sağlığıyla ilgili toplantıyı yapalım.” diye söylediniz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Önce uzmanları dinleyelim, ondan sonra aramızda tartışalım, bir de Fatma Şahin Hanım’la konuşalım.

BAŞKAN – Tamam, onu bir şekillendirir, duyurusunu yaparız, konuşuruz.

Toplantıyı kapatıyorum arkadaşlar, hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.